

Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU13

Regional tillväxtpolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om regional tillväxtpolitik.

Motionsyrkandena rör bl.a. frågor om lokalisering och organisering av statliga myndigheter, kommersiell och offentlig service på landsbygden, återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser och vissa övriga frågor om regional tillväxt. Utskottet hänvisar bl.a. till den förda politiken och pågående insatser.

I betänkandet finns tolv reservationer (M, SD, C, V, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 70 yrkanden från motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Lokalisering och organisering av statliga myndigheter	7
Motionerna.....	7
Vissa kompletterande uppgifter	8
Utskottets ställningstagande.....	12
Kommersiell och offentlig service	12
Motionerna.....	12
Vissa kompletterande uppgifter	15
Utskottets ställningstagande.....	22
Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser	24
Motionerna.....	24
Vissa kompletterande uppgifter	26
Utskottets ställningstagande.....	27
Vissa övriga frågor om regional tillväxt.....	28
Motionerna.....	28
Vissa kompletterande uppgifter	31
Utskottets ställningstagande.....	41
Utvecklingen i vissa län och regioner.....	44
Motionerna.....	44
Vissa kompletterande uppgifter	44
Utskottets ställningstagande.....	44
Reservationer	46
1. Lokalisering och organisering av statliga myndigheter, punkt 1 (C)....	46
2. Stöd till lanthandlare, punkt 2 (M, SD)	47
3. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 3 (C).....	48
4. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 3 (KD).....	49
5. Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 4 (SD).....	50
6. Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 4 (C).....	51
7. Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 4 – motiveringen (V)	52
8. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (M).....	53
9. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (SD)	54
10. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (C).....	56
11. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (KD).....	57
12. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (L).....	59
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	61
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	61
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden om utvecklingen i vissa län och regioner	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lokalisering och organisering av statliga myndigheter

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:883 av Pål Jonson (M),

2019/20:1181 av Viktor Wärnick (M),

2019/20:1352 av Jörgen Berglund (M),

2019/20:1403 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),

2019/20:1792 av Per Åsling och Peter Helander (båda C),

2019/20:1953 av Robert Hannah (L) yrkande 1,

2019/20:2099 av Mikael Dahlqvist (S) och

2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 7.

Reservation 1 (C)

2. Stöd till lanthandlare

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:367 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9 samt

2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1 och 5.

Reservation 2 (M, SD)

3. Övrigt om kommersiell och offentlig service

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:598 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9,

2019/20:1202 av Isak From och Björn Wiechel (båda S),

2019/20:1561 av Jan R Andersson (M) yrkande 1,

2019/20:1794 av Per Åsling och Peter Helander (båda C),

2019/20:2337 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 72,

2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1 och

2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 4.

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (KD)

4. Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18,

2019/20:706 av Mats Nordberg och Staffan Eklöf (båda SD),

2019/20:1172 av Viktor Wärnick (M),

2019/20:1353 av Jörgen Berglund (M),

2019/20:1755 av Per Åsling (C) yrkande 1,

2019/20:1772 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2019/20:1881 av Saila Quicklund (M),

2019/20:1883 av Saila Quicklund (M),
 2019/20:2339 av Ida Karkiainen m.fl. (S),
 2019/20:2568 av Mats Green (M) yrkande 2 och
 2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 43.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (V) – motiveringen

5. Vissa övriga frågor om regional tillväxt

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:367 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 4,
 2019/20:1192 av Fredrik Lundh Sammeli (S),
 2019/20:1262 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,
 2019/20:1424 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),
 2019/20:1760 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
 2019/20:1885 av Saila Quicklund (M),
 2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4,
 2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17,
 2019/20:2194 av Lotta Finstorp (M),
 2019/20:2311 av Johan Andersson m.fl. (S),
 2019/20:2542 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,
 2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,
 2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,
 2019/20:2979 av Edward Riedl (M),
 2019/20:3106 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 26,
 2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 25 och 40,
 2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och
 2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Reservation 8 (M)

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (C)

Reservation 11 (KD)

Reservation 12 (L)

6. Utvecklingen i vissa län och regioner

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:170 av Magnus Ek (C),
 2019/20:644 av Adnan Dibrani (S),
 2019/20:733 av Jörgen Hellman m.fl. (S),
 2019/20:920 av Maria Strömkvist och Roza Güclü Hedin (båda S),
 2019/20:1250 av Heléne Björklund och Magnus Manhammar (båda S),
 2019/20:1744 av Kerstin Lundgren m.fl. (C),
 2019/20:1755 av Per Åsling (C) yrkandena 2 och 6,
 2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkandena
 3 och 5,

2019/20:2081 av Maria Nilsson (L),
2019/20:2614 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 2 och 3,
2019/20:2645 av Lars Püss m.fl. (M) och
2019/20:3112 av Per Åsling (C) yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 19 mars 2020

På näringsutskottets vägnar

Helene Hellmark Knutsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Helene Hellmark Knutsson (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Per Schöldberg (C), Maria Gardfjell (MP), Lotta Finstorp (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Maria Stockhaus (M), Joar Forssell (L), Hanna Westerén (S), Teres Lindberg (S), Jessica Wetterling (V) och Charlotte Quensel (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 67 motionsyrkanden om regional tillväxtpolitik från allmänna motionstiden 2019/20. Motionsyrkanden redovisas i bilaga 1. I bilaga 2 återfinns motionsyrkanden om utvecklingen i vissa län och regioner.

Utskottets överväganden

Lokalisering och organisering av statliga myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lokalisering och organisering av statliga myndigheter. Utskottet hänvisar bl.a. till att de pågående insatserna som genomförs i stort är i linje med de förslag som förordas i de aktuella motionerna.

Jämför reservation 1 (C).

Motionerna

Johanna Haraldsson m.fl. (S) föreslår i motion 2019/20:1403 att arbetet med att omlokalisera statliga myndigheter ska fortsätta och att de län som har en låg lokaliseringkvot särskilt ska beaktas. Omlokaliseringsarbetet behöver även omfatta hur befintliga myndigheter kan förstärka sin regionala organisation.

Mikael Dahlqvist (S) anför i motion 2019/20:2099 att statens verksamheter har en viktig roll för jobbskapande, service och kompetensutveckling och att det är statens uppgift att se till att de grundläggande förutsättningarna för att bo och verka i glesbygdskommuner och landsbygden uppfylls. Motionären föreslår därför att regeringen ska se över möjligheten att utreda förutsättningarna för statlig verksamhet i Sveriges alla kommuner.

I motion 2019/20:883 anför Pål Jonson (M) att omlokaliseringen av myndigheter skulle få en bättre effekt om myndigheterna också fick i uppdrag att samverka med lärosäten i närheten. Motionären föreslår därför att vissa omlokaliserade myndigheter ska få ett speciellt ansvar för att främja regionala forsknings- och utvecklingsmiljöer.

I motion 2019/20:1181 av Viktor Wärnick (M) anför motionären att även gles- och landsbygdsregioner måste vara attraktiva och spirande för att hela Sverige ska fungera. Enligt motionären räcker det inte enbart med en politisk ambition att utlokalisera myndigheter från storstadsområdena till hela landet, utan regeringen måste också använda de verktyg som finns till hands för att ge redan välfungerande och etablerade myndigheter möjlighet att stanna kvar och utvecklas.

Jörgen Berglund (M) föreslår i motion 2019/20:1352 att lokaliseringen av statliga företag och myndigheter ses över. Motionären framhåller att tillväxt-orterna ska vara motorer i sina regioner men att det samtidigt är viktigt att tydliggöra regelverket vid statliga effektiviseringar så att större hänsyn tas till att hela Sverige ska leva.

Annie Lööf m.fl. (C) anför i partimotion 2019/20:3106 yrkande 7 att det är beklagligt att de omlokaliseringar av statliga jobb som skett ofta gått till regionala tillväxtcentra där det jämförelsevis inte råder någon brist på den typen

av arbetstillfällen. För att stärka arbetsmarknaden i hela landet bör fortsatta omlokaliseringar liksom etableringar av servicekontor och filialer inte bara ske till regionala tillväxtorter utan också till orter i Sveriges landsbygder, exempelvis orter som förlorat statliga arbetstillfällen.

I motion 2019/20:1792 av Per Åsling och Peter Helander (båda C) anför motionärerna att det är viktigt att den statliga lokaliseringsspolitiken betraktas med tillväxtpolitiska utgångspunkter och att riksdagen därför bör slå fast att en modern lokaliseringsspolitik ska verka för att statliga myndigheter, funktioner och verksamheter placeras med hela landet som utgångspunkt – gärna i mindre städer och i landsorten. Nya myndigheter bör regelmässigt placeras utanför Stockholmsområdet, och för verksamheter som nu är lokaliserade till Stockholm bör den geografiska placeringen prövas löpande, t.ex. i samband med en diskussion om verksamhetens utveckling och finansiering.

Robert Hannah (L) understryker i motion 2019/20:1953 yrkande 1 vikten av att nya myndigheter i framtiden placeras i en annan storstadsregion än Stockholm och menar att Göteborgsregionen och Malmöregionen kan, behöver och bör ha fler förvaltningsmyndigheter.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagens tillkännagivanden om lokalisering av myndigheter

Hösten 1996 tillkännagav riksdagen för regeringen ett antal principer för såväl den geografiska placeringen av statliga myndigheter som beslutshandlingen av sådana ärenden (bet. 1996/97:AU2, rskr. 1996/97:106). Utskottet redogjorde åter för dessa principer i sitt betänkande om regional tillväxtpolitik våren 2016 (bet. 2015/16:NU17) och noterade att regeringen gett Statskontoret och Statens servicecenter i uppdrag att se över olika aspekter av lokaliseringsfrågan och ansåg att det var ett steg i rätt riktning. Samtidigt menade utskottet att utvecklingen under lång tid inte varit i enlighet med de principer som riksdagen fastställt, oberoende av regeringar och tidigare uttalade ambitioner om att noga pröva om myndigheter i ökad utsträckning skulle kunna lokaliseras utanför storstäderna. Utskottet föreslog därför att riksdagen genom att bifalla ett antal motioner helt eller delvis skulle tillkänna för regeringen att den ska pröva möjligheterna att omlokalisera myndigheter. Vidare anförde utskottet att regeringen i ett lämpligt sammanhang borde återrapportera till riksdagen vilka åtgärder som vidtagits och hur de principer som riksdagen tidigare fastställt tillämpas. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Riksdagen har gjort flera ytterligare tillkännagivanden till regeringen med bäring på frågan om statliga myndigheters lokalisering som har beretts av andra utskott. Bland annat beslutade riksdagen våren 2016 i enlighet med finansutskottets förslag om ett tillkännagivande om att regeringen borde se till att statliga myndigheter under regeringen lokaliseras till förorter och lägen utanför de dyraste områdena i Stockholms innerstad samt även pröva en lokalisering till andra delar av landet (bet. 2015/16:FiU25, rskr. 2015/16:208).

Regeringens åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande

I regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2016 (skr. 2016/17:75) redogjorde regeringen bl.a. för de åtgärder som vidtagits med anledning av riksdagens tillkännagivande om lokaliseringen av statliga myndigheter 2016. Av skrivelsen framgick bl.a. att regeringen beslutat att lokalisera E-hälsomyndigheten till Kalmar och Fastighetsmäklarinspektionen till Karlstad. Regeringen uppgav att ärendet bereddes vidare och att tillkännagivandet därmed inte var slutbehandlat.

I regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017 (skr. 2017/18:75) återkom regeringen i frågan om åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande. Regeringen framhöll bl.a. att den i budgetpropositionen för 2018 redovisat att regeringens arbete med att stärka den statliga närvaron i landet fortsatte. Utgångspunkten för detta arbete var att nya myndigheter skulle lokaliseras utanför Stockholms län.

Regeringen redogjorde vidare för de beslut om att lokalisera myndigheter och verksamheter till olika orter runt om i landet som man fattat de senaste åren. Regeringen uppgav att man beslutat att Jämställdhetsmyndigheten skulle vara placerad i Göteborg. Statistiska centralbyrån (SCB) hade fått i uppdrag att senast den 30 april 2018 lokalisera ytterligare verksamhet till Örebro, där också myndighetens säte skulle ligga. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd hade vidare fått regeringens uppdrag att lokalisera sin verksamhet till Skellefteå, och lokaliseringen skulle vara genomförd senast den 1 september 2018.

I augusti 2017 beslutade regeringen också att lokalisera Myndigheten för kulturanalys till Göteborg, Polarforskningssekreteriatet till Luleå, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor till Växjö, viss verksamhet vid Strålsäkerhetsmyndigheten och Svenska ESF-rådet, inklusive myndigheternas säten, till Katrineholm respektive Gävle samt ytterligare verksamhet vid Universitets- och högskolerådet och Tillväxtverket till Visby respektive Östersund. Lokaliseringen skulle för samtliga dessa myndigheter vara genomförd hösten 2018, utom för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor samt Polarforskningssekreteriatet, vars lokalisering skulle vara genomförd senast den 1 februari 2019 respektive den 30 juni 2019. I december 2017 beslutade regeringen vidare att Statens servicecenter skulle lokalisera delar av sin verksamhet till Sollefteå. Lokaliseringen skulle vara genomförd senast den 30 september 2019.

Enligt skrivelsen (skr. 2017/18:75) beslutade regeringen samma dag också att en särskild utredare skulle förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet för digitalisering av den offentliga sektorn, som skulle ha i uppgift att utveckla, samordna och stödja digitaliseringen av statliga myndigheter samt förvaltningen i kommuner och landsting (dir. 2017:117). Myndigheten skulle enligt direktiven vara lokaliserad till Sundsvall.

I regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 (skr. 2018/19:75) återkom regeringen i frågan om åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande och redovisade bl.a. de beslut om att

lokalisera myndigheter och verksamheter till olika orter runt om i landet som fattades under 2018.

I början av 2018 beslutade regeringen att Tullverket senast den 31 januari 2019 ska lokalisera minst 30 årsarbetskrafter från Stockholm till Malmö, utöver beslutet att placera 50 nya tulltjänstemän i Malmö för att stärka kontrollarbetet vid gränserna med anledning av regeringens satsning på Tullverket i budgetpropositionen för 2018. Vidare skulle Tillväxtverket senast den 1 mars 2019 lokalisera ytterligare verksamhet från Stockholm till Malmö (minst 10 årsarbetskrafter). Regeringen beslutade även att Myndigheten för tillgängliga medier senast den 31 december 2019 skulle lokalisera sin verksamhet från Stockholm till Malmö och att Trafikverket senast den 31 december 2019 skulle utöka verksamheten på regionkontoret i Kristianstad med 80–100 årsarbetskrafter. Enligt regeringens beslut skulle Kronofogdemyndigheten lokalisera delar av sin verksamhet från Stockholm till Kristianstad (15 årsarbetskrafter), Luleå (10 årsarbetskrafter) och Sundsvall (10 årsarbetskrafter) senast den 31 januari 2019 och att myndigheten även skulle pröva om ytterligare verksamhet i Stockholm kan lokaliseras till andra orter. Regeringen beslutade vidare att Inspektionen för socialförsäkringen senast den 1 augusti 2019 skulle lokalisera hela sin verksamhet till Göteborg, att Arbetsmiljöverket senast den 31 maj 2019 skulle lokalisera ytterligare en del av sin verksamhet till Mölndal. Vad gäller Swedac beslutade regeringen att myndigheten senast den 30 april 2020 ska lokalisera all verksamhet som i dag bedrivs i Stockholm till Borås. Regeringen beslutade vidare att omlokalisera Sidas verksamhet i Stockholms stad till Botkyrka. Regeringen redovisade därtill att Jämställdhetsmyndigheten den 1 januari 2018 startat sin verksamhet i Göteborg, Delegationen mot segregation i Huddinge den 1 januari 2018, Myndigheten för arbetsmiljökunskap i Gävle den 1 juni 2018 och Myndigheten för digital förvaltning i Sundsvall den 1 september 2018.

Regeringen angav vidare i skrivelsen (skr. 2018/19:75) att ärendet bereddes vidare och att riksdagens tillkännagivande därmed inte var slutbehandlat.

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 2 s. 49) att den, med anledning av riksdagens tillkännagivanden om att den statliga närvaron bör öka i hela landet, mellan 2015 och 2019 har fattat 21 regeringsbeslut om lokalisering av hela eller delar av myndigheters verksamheter som berör 20 olika myndigheter (Tillväxtverket omfattas av två beslut). Merparten av besluten har avsett verksamheter i Stockholms län, som har omlokaliserats till andra delar av landet. Regeringen anger vidare att den med anledning av regeringens beslut om omlokaliseringar, myndigheternas egna initiativ till lokaliseringar och införandet av förordningen om statliga myndigheters lokalisering (se nedan) anser att tillkännagivandena är slutbehandlade.

Förordningen om statliga myndigheters lokalisering

Regeringen utfärdade den 1 april 2019 förordningen (2019:202) om statliga myndigheters lokalisering (Fi2019/01505/SFÖ). Förordningen innebär bl.a. att myndigheter vid beslut om lokalisering, vare sig det gäller placering av ett fast arbetsställe för första gången eller avveckling av arbetsställe på en viss ort, ska genomföra analyser av verksamhetsmässiga, personella, ekonomiska och regionala konsekvenser inom myndighetens ansvarsområden samt att lokaliseringsbeslut ska fattas av myndighetens ledning. Av analysen ska det också framgå vilka alternativa möjligheter som finns att utveckla eller rationalisera myndighetens befintliga verksamhet på en viss ort. Förordningen trädde i kraft den 1 juni 2019.

Utredningen om ökad statlig verksamhet i Härnösand

Av Statskontorets rapport Statliga myndigheters lokalisering – Ett samlat underlag framgår att statliga myndigheter, och därmed statliga arbetstillfällen, är ojämnt fördelade över landet. Av rapporten framgår vidare att Västernorrlands län är det län där antalet statliga jobb minskade mest 2008–2014 och att antalet statliga arbetstillfällen ökat mest i Stockholms län (Statskontoret 2016:8).

Regeringen beslutade i augusti 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda förutsättningarna för att öka den statliga närvaron i Västernorrlands län (dir. 2018:100). Utredaren fil.dr. Ingegerd Palmér skulle bl.a. utreda förutsättningarna för att samla arbetsuppgifter motsvarande minst 50 årsarbetskrafter från flera myndigheter i Stockholms län och tillhandahålla gemensamma lokaler med gemensam kontorsservice i Härnösands kommun för dessa uppgifter. I slutbetänkandet Ökad statlig närvaro i Härnösand (SOU 2019:33) föreslås omlokalisering till Härnösand av Skolverkets verksamhet avseende lärarlegitimationer, delar av Socialstyrelsens verksamhet avseende legitimationer inom hälso- och sjukvård, Skatteverkets verksamhet avseende registervård för de register som verkets nuvarande i Härnösand utgår från, delar av verksamheten avseende Sidas strategi för informations- och kommunikationsverksamhet och Kammarkollegiets verksamhet avseende auktorisation av tolkar och översättare. Betänkandet har remissbehandlats och remisstiden löpte ut den 24 februari 2020 som sista dagen för inlämnande av remissvar. Enligt regeringens webbplats inkom sammanlagt 53 remissvar.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet från januari 2019 framgår bl.a. att inga nya myndigheter ska lokaliseras i Stockholm under mandatperioden (punkt 23).

Utskottets ställningstagande

Våren 2016 tillkännagav riksdagen på förslag av utskottet för regeringen att den ska pröva möjligheterna att omlokalisera myndigheter. I detta sammanhang påminde utskottet om de principer om lokaliseringsärenden och beslutshandlingen av sådana ärenden som riksdagen hösten 1996 hade tillkännagett för regeringen. Utskottet uttalade samtidigt att regeringen skulle återrapportera till riksdagen vilka åtgärder den hade vidtagit och hur principerna hade tillämpats.

Utskottet kan konstatera att regeringen efter riksdagens tillkännagivanden 2016 (bet. 2015/16:NU17, 2015/16:201 och 2015/16:FiU25, rskr. 2015/16:208) om att den statliga närvaron bör öka i hela landet har fattat över 20 regeringsbeslut om lokalisering där hela eller delar av myndigheters verksamheter i Stockholms län har omlokaliserats till andra delar av landet. Utskottet konstaterar vidare att förordningen om statliga myndigheters lokalisering har trätt i kraft och att regeringen, med anledning av dessa beslut har ansett att tillkännagivandena är slutbehandlade. Utskottet gjorde ingen annan bedömning.

Utskottet noterar därtill att förslag om ökad statlig verksamhet i Härnösand med syftet att öka den statliga närvaron i staden med anledning av att de statliga jobben minskade mest i Västernorrlands län under perioden 2008–2014 bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets uppfattning är att regeringens olika beslut om lokalisering av statliga myndigheters verksamhet liksom regeringens bedömning i landsbygdspropositionen om att de statliga arbetstillfällena borde öka och att nya myndigheter i första hand borde lokaliseras utanför Stockholm ligger i linje med riksdagens tillkännagivanden. Utskottet ser därför inte att det finns skäl för riksdagen att rikta ett ytterligare tillkännagivande till regeringen med anledning av de åtgärder som förordas i motionerna i detta avsnitt. Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Kommersiell och offentlig service

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommersiell och offentlig service på landsbygden bl.a. med hänvisning till pågående insatser och utredningar.

Jämför reservation 2 (M, SD), 3 (C) och 4 (KD).

Motionerna

I motion 2019/20:1202 av Isak From och Björn Wiechel (båda S) anför motionärerna att samhällsservice är en nödvändighet för att den vardagliga servicen ska kunna stanna kvar på många utflyttningsorter, vilket i sin tur är grundläggande för att människor ska kunna bo och verka i hela landet. Motionärerna

förordar därför att möjligheten att införa kombinationstjänster och som omfattar fler funktioner av social karaktär ses över för att hitta nya sätt att förbättra tryggheten och öka servicen. Förslagsvis skulle funktioner inom lantbrevbärningen, skolskjutsen, hälsocentralen, bibliotek, kulturen, hemkörningstjänster, bankärenden, it-hjälp, hemtjänst, tillsyn m.m. enligt motionärerna kunna omfattas av kombinationstjänster, och ett sätt att klara finansieringen är att undersöka om EU:s regionala strukturfonder skulle kunna användas för att finansiera ett projekt för att pröva kombinationstjänster på landsbygden.

I motion 2019/20:2337 pekar Ida Karkiainen (S) på lanthandlarnas betydelse för att människor ska kunna bo i glest befolkade områden. Lanthandeln är ofta en motor i bygdens utveckling och är för det mesta inte bara en butik utan även en samlingsplats för människor och ett nav för service i olika former där de tar på sig fler och fler serviceuppdrag, såsom paketutlämning, apotek, ombud för systembolaget samt service knuten till kommunala angelägenheter. Att erbjuda och utveckla fler servicetjänster innebär ett merarbete för lanthandlarna, men inte alltid extra intäkter och kan således innebära fler nackdelar än fördelar för en del butiker i gles- och landsbygd. För att stötta lanthandlare i att utveckla servicen bör regeringen enligt motionären se över om det är möjligt att koppla in ekonomiska incitament baserat på antalet erbjudna servicetjänster.

I kommittémotion 2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 förordar motionärerna att satsningen på förstärkt driftstöd för bibehållen service på landsbygden till små butiker i sårbara och utsatta glesbygder noggrant följs upp och utvärderas för att säkerställa att den ersättning och det stöd som betalas ut överensstämmer med handlarnas faktiska intäkter, och att det finns möjlighet att skala ned ersättningen i takt med att intäkterna stiger. Vidare förordar motionärerna yrkande 5 att möjligheterna att genomföra en mer behovsanpassad prövning vid ansökan om driftstöd, utöver de uppställda grundkraven för stödet, ska ses över samt att vid beviljande av driftstöd även ta hänsyn till kostnader som följer av eventuella påtvingade investeringar med anledning av exempelvis nya lagar och EU-regler. Därtill föreslår motionärerna att det ska bli enklare för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag. Enligt motionärerna är möjligheten att erbjuda flera typer av service viktig för handlarna, både för att de ska kunna locka fler kunder och för att verksamheten ska bli mindre sårbar. Statliga bolag såsom Apoteket, Systembolaget, Svenska Spel och Postnord bör därför enligt motionen få tydliga uppdrag att genomlysna sina villkor för att identifiera och ändra sådana villkor som i onödan försvårar möjligheten för lanthandlare och andra verksamheter i glest befolkade delar av landet att bli ombud.

Jan R Andersson (M) anför i motion 2019/20:1561 yrkande 1 att informationen om och koordineringen av landsbygdsstöd till kommersiell service på landsbygden behöver ses över för att undersöka hur de kan förbättras. Motionären uppger bl.a. att det är få som känner till att dessa stöd existerar och hur man söker dem. Eftersom det i många fall är länsstyrelserna som sköter handläggningen av stöden är det enligt motionären angeläget att dessa på ett bättre

sätt koordinerar sitt arbete och tydligare informerar om vilka stöd som finns och hur man ansöker om dem.

Eric Palmqvist m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2019/20:367 yrkande 8 att lanthandlarna utgör viktiga nav i de bygder där de är verksamma och ofta fungerar som bensinmack, busshållplats, ombud för Apoteket, Postnord, Bussgods, Schenker, Svenska spel, Systembolaget m.fl. För dem är möjligheten att kunna erbjuda flera typer av samhällsservice viktig, både för att kunna locka fler kunder och för att verksamheten ska bli mindre ekonomiskt sårbar. Motionärerna menar att det är viktigt att säkerställa att serviceutbudet på landsbygden inte försämras och att de statliga bolagen som verkar i glesbygd genom ombud har en viktig roll i detta. Motionärerna menar därtill i yrkande 9 att regeringen bör ge de statliga bolagen, exempelvis Apoteket AB, Postnord AB, Svenska spel och Systembolaget i uppdrag att se över sin modell för hur ombuden i glesbygd ersätts och återkomma med ett förslag på höjd ersättning för de lokala ombuden. Motionärerna anser även att den höjning av stödet för kommersiell service som riksdagen beslutat om ska utvärderas och följas upp för att säkerställa att den har avsedd effekt och att nivåerna är tillräckliga för att nå de önskade målen även om förutsättningarna ändras, t.ex. genom att statliga bolag säljs ut eller en ökad del av Apotekets tjänster flyttas till e-handel av läkemedel som kräver paketutlämning.

I kommittémotion 2019/20:598 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås att möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare ska utredas. I motionen framhålls bl.a. att ett kompletterande samhällsstöd kan vara betydelsefullt för lanthandlare utanför kommunernas centralorter för att de ska kunna upprätthålla de servicetjänster som många handlare måste ha för att överleva.

I partimotion 2019/20:3106 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 1 anför motionärerna att företagandet i Sveriges landsbygder ofta hämmas av statliga pekpinnar och betydande fyrkantighet från myndigheters sida och menar att myndigheter, utöver uppgiften att se till att lagar och regler följs, också måste hjälpa människor och företag att göra rätt. För att förbättra de statliga myndigheternas service till människor och företag bör regeringen rikta fler främjandeuppdrag till dessa och rikta utbildningsinsatser till den personal som ska stödja landsbygdernas företag.

I motion 2019/20:1794 anför Per Åsling och Peter Helander (båda C) bl.a. att tillgången till en fungerande grundläggande service på rimligt avstånd är en förutsättning för att man ska kunna och vilja bo och verka på en ort. Motionärerna föreslår därför en översyn av förutsättningarna att inrätta en servicegaranti i hela landet som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd.

I kommittémotion 2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 72 föreslås att regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer ska ses över för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet. Motionärerna anför bl.a. att en av förutsättningarna för att stävja utflyttningen

från små orter är att skapa förutsättningar som gör livet i glesbygden enklare. Bland annat bör det inrättas servicepunkter som komplement till servicecenter med offentlig service i samarbete med det lokala näringslivet och det civila samhället.

I kommittémotion 2019/20:3334 yrkande 4 föreslår Camilla Brodin m.fl. (KD) att samverka mellan offentliga aktörer och marknadsaktörer för att nå en god offentlig och kommersiell service ska förbättras eftersom det krävs att en grundläggande offentlig och kommersiell servicenivå finns tillgänglig i gles- och landsbygdskommuner och i förortsområden för att hela Sverige ska leva. För att möjliggöra detta bedömer motionärerna att myndigheternas och kommunernas samarbete behöver underlättas.

Vissa kompletterande uppgifter

Regionernas ansvar för det regionala tillväxtarbetet

Genom ändringar i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar är det sedan den 1 januari 2019 regionerna (och med vissa undantag Gotlands kommun) och inte som tidigare länsstyrelserna som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet, bl.a. vad gäller att utarbeta och fastställa strategier för länens utveckling och samordna insatser för genomförandet av dem (prop. 2017/18:206, bet. 2017/18:KU46). Regionerna ska även besluta om användningen av vissa statliga medel för det regionala tillväxtarbetet.

Tillväxtverkets uppgifter

Tillväxtverket ska enligt 2 § förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket bl.a. främja tillgängligheten till kommersiell och offentlig service för företag och medborgare i servicegleasa områden. Myndigheten ska också främja och vara samordnande i frågor som rör entreprenörskap vid universitet och högskolor. Enligt 4 § i förordningen ska Tillväxtverket delta i, samordna och följa upp strategier och program inom det regionala tillväxtarbetet, däribland program för kommersiell och offentlig service för företag och medborgare. Myndigheten ska även förmedla kunskap till andra myndigheter och relevanta aktörer om regionalt tillväxtarbete, inklusive god tillgång till kommersiell och offentlig service, samt om gles- och landsbygdens särskilda tillväxtförutsättningar.

Regionala serviceprogram

Tillväxtverket har sedan 2009 haft i uppdrag att stödja länen i arbetet med att ta fram och genomföra regionala serviceprogram. De regionala serviceprogrammen ska samordna aktörer och insatser som genomförs i syfte att öka tillgängligheten till service för medborgare och företag. En första satsning genomfördes fram t.o.m. 2013. Därefter fattade regeringen beslut om att genomföra ytterligare en satsning under perioden 2014–2018. Tillväxtverket redovisade en uppföljning av tillgängligheten till kommersiell och offentlig service

2018 till Regeringskansliet (N2018/02531/HL). Tillväxtverket anser att de regionala serviceprogrammen har främjat utvecklingen av en strategisk serviceplanering på lokal och regional nivå. Samordnad service i s.k. servicepunkter är särskilt viktigt i glesbygd och på landsbygden. Kommunernas engagemang har enligt Tillväxtverket också bidragit till att skapa långsiktigt bärkraftiga lösningar. Enligt regeringen (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19) ska de regionala serviceprogrammen fortsätta att samordna aktörer och insatser som genomförs i syfte att öka tillgängligheten till kommersiell och viss offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden.

Programmet Lokala servicelösningar

Regeringen har gett i uppdrag åt Tillväxtverket att genomföra insatser som stärker den lokala nivåns arbete med att effektivisera och samordna både kommersiell och offentlig service. Tillväxtverket har utlyst 180 miljoner kronor i projektmedel till lokala servicelösningar för att öka tillgången till kommersiell service i Sveriges glesbygd och på landsbygden genom att utveckla den lokala servicen och därmed förbättra livsmiljön och förutsättningarna för företag, befolkning och besökare att verka, bo och vistas i glesbygd och på landsbygden. En ansökan om stöd ska omfatta minst ett av följande serviceslag: dagligvaror, drivmedel, post, apotek eller betaltjänster. Utlysningen av stöd till utveckling av lokala servicelösningar ingår i landsbygdsprogrammet 2014–2020.

I Tillväxtverkets handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014–2020 (dnr 1.6.3-2014-3906, daterat 2020-01-01) har myndigheten valt att ha två genomgående inriktningar, dels regionala och lokala processer, dels lokala servicelösningar. De kompetensutvecklingsinsatser som genomförs ska främja dessa inriktningar. Dit hör att höja kompetensen hos verksamma inom området kommersiell service i glesbygd och på landsbygder, på regional, kommunal och lokal nivå samt servicegivarnivå, samt att öka kunskapen om hållbarhetsdimensionernas inverkan på den regionala och lokala processen. Målet med åtgärden är ökad kompetens hos organisationer och personer som ansvarar för frågor om service på landsbygden samt de som bedriver verksamhet på landsbygden och att ge ökad effektivitet och förbättrad måluppfyllelse för övriga åtgärder i handlingsplanen.

Stöd till kommersiell service i glesbygd

I arbetet med att främja en god tillgång till kommersiell service för befolkningen kan ekonomiskt stöd beviljas enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Stödet kan beviljas till bl.a. näringsidkare med fasta försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel i glesbygd och på landsbygden. År 2012 reviderades förordningen, vilket bl.a. innebar ökat stöd till hemvändning och ökat servicebidrag. Stöd till kommersiell service kan även ges inom ramen för förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken och inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Den som ansöker om servicebidrag enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service ska i ansökan ange om man agerar som ombud för Apoteket AB, Postnord AB eller AB Svenska Spel eller utlämningsställe för Systembolaget AB. Utskottet har tidigare avstyrkt motioner med förslag om höjd ombudersättning (bet. 2017/18:NU19). Utskottet påminde 2015 (bet. 2014/15:NU7) om att beslut om ersättning till lanthandlare som agerar som ombud för statligt ägda bolag beslutas av de enskilda bolagen och därmed ytterst är en styrelse- och ledningsfråga. Utredningen Service i glesbygd instämde i sitt slutbetänkande (SOU 2015:35) i utskottets bedömning och underströk också att anvisningar till bolagen behöver hållas på en mer övergripande nivå. Att på bolagsstämman eller från regeringens sida ta ställning till ersättningsnivåer för ombuden skulle vara att ta över ett ansvar för verksamheten som åvilar bolagens ledningar, menade utredaren.

I december 2015 beslutade regeringen om ett stöd till kommersiell service i särskilt sårbara och utsatta glesbygdsområden om 35 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 19, bet. 2015/16:NU2). Det särskilda driftstödet till butiker i sårbara och utsatta områden infördes 2016 baserat på förslaget i utredningen Service i glesbygds slutbetänkande (SOU 2015:35). Stödet regleras i förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service där det finns ett antal kriterier som butiker ska uppfylla för att kunna komma i fråga för stöd. Enligt kriterierna får särskilt driftstöd lämnas till ett försäljningsställe som har ett mångsidigt utbud av dagligvaror och som

1. är beläget mer än 10 kilometer från ett annat försäljningsställe som har ett mångsidigt utbud av dagligvaror eller som är beläget i ett skärgårdsområde utan fast landförbindelse
2. har fasta lokaler som är öppna så att kunderna kan få tillgång till dagligvaror på åretruntbasis
3. har en nettoomsättning för dagligvaror som uppgick till högst 11 miljoner kronor enligt det senaste årets årsredovisning, årsbokslut eller annat liknande underlag.

Om det finns särskilda skäl för det får särskilt driftstöd lämnas till ett försäljningsställe trots att det inte uppfyller förutsättningarna enligt punkterna 1 och 3. Vid en bedömning av ansökningar om särskilt driftstöd ska försäljningsställen som är betydelsefulla även för tillgängligheten till annan grundläggande kommersiell service än försäljning av dagligvaror prioriteras. Stödmottagaren ska som villkor för stöd åta sig att utföra en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Regionen ska i stödbeslutet ange de närmare villkoren för tjänsten. Dessa ska innefatta åtminstone vilket utbud av dagligvaror som ska tillhandahållas och under vilken tid som försäljningsstället ska hållas öppet. Frågan om stöd ska prövas för varje år.

Tillväxtverket har uppdraget att fördela medlen till de aktörer på länsnivå som ansvarar för insatser inom området. Myndigheten bedömer att insatserna har bidragit till att stärka strategiska serviceställen och därmed till att bevara

och utveckla tillgängligheten till dagligvaror och drivmedel. Regeringen föreslog mot denna bakgrund att stödet skulle ökas med 35 miljoner kronor till 70 miljoner kronor årligen under perioden 2018–2019 för att därefter återgå till 35 miljoner kronor (prop. 2017/18:1 utg.omr. 19). Utskottet anförde vid sin behandling av förslaget att det stod bakom denna satsning, och riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2017/18:NU2).

Under 2018 beviljades driftstödet till 269 butiker, och det uppgick totalt till 52 miljoner kronor. År 2017 uppgick stödet till 34 miljoner kronor, och 186 butiker beviljades stöd.

Regeringen anger i resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19) att Tillväxtverket konstaterat att butiker som beviljats särskilt driftstöd har en mer positiv syn på framtiden eftersom stödet är långsiktigt. Det sägs vidare underlätta vid ägarskiften, och det har en positiv effekt på viljan att investera i butikerna. Enligt Tillväxtverket tycks det särskilda driftstödet ha haft betydelse för att åtminstone tillfälligt bromsa en fortsatt butiksavveckling. Regeringens bedömning är att det särskilda driftstödet har haft betydelse för tillgängligheten till dagligvaror och att den negativa utveckling som noterats under många år bland dagligvarubutiker i sårbara och utsatta områden eventuellt kan vara bruten.

Regeringen föreslog därför i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19) en ökning med 35 miljoner kronor till anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, vilket skulle innebära att stödet även 2020 skulle omfatta 70 miljoner kronor. Utskottet välkomnade denna förstärkning, och riksdagen godkände regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt i enlighet med budgetpropositionen (bet. 2019/20:NU2).

Regeringen beslutade i december 2019 om uppdrag att fördela medel till särskilt driftstöd i sårbara och utsatta områden 2020–2022 enligt riksdagens beslut (N2019/03239/RTL). Tillväxtverket ska därutöver årligen redovisa till regeringen hur medlen använts och vilka resultat som uppnåtts.

Tillväxtverkets rapport om kommersiell och offentlig service

Som en följd av ett återrapporteringskrav i regleringsbrevet för Tillväxtverket för budgetåret 2019 återrapporterade Tillväxtverket i april 2019 om arbetet med att främja tillgängligheten till kommersiell och viss offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden (dnr Ä 2019–42). I rapporten ingår bl.a. delredovisningar av det särskilda uppdraget att fördela medel för stöd till kommersiell service i särskilt sårbara och utsatta områden (N2015/08916/HL och N2018/01928HL). Vad gäller detta stöd konstaterar Tillväxtverket att var dagligvarubutiker som får särskilt driftstöd befinner sig geografiskt skiljer sig jämfört med den ursprungliga intentionen med driftstödet. Vissa av de områden som nu får del av driftstödet överensstämmer inte med de sårbara och utsatta områden som betänkanudet Service i glesbygd föreslog för det särskilda driftstödet. Det beror på ändringen av bestämmelsen om minsta avståndet till närmaste försäljningsställe av dagligvaror från 15 till 10

kilometer som genomfördes inför 2018. Ett stort antal fler butiker i södra Sverige får nu del av driftstödet jämfört med 2016–2017 trots att tillgängligheten till dagligvaror är relativt god i dessa områden jämfört med andra områden.

Trots denna skillnad förespråkar Tillväxtverket att avståndsbestämmelsen om 10 kilometer bör vara oförändrad. Det finns många fler butiker i söder och det är relativt korta avstånd till närmsta butik för medborgarna, men det finns ändå områden där lönsamhet i butiker är en utmaning. Myndigheten har tidigare konstaterat att butiker som får driftstödet har en positivare syn på framtiden då de räknar med att kunna få driftstödet även kommande år. Det underlättar vid ägarskiften och det har haft en positiv effekt på viljan att investera i butikerna. Om förutsättningarna för stödet förändras efter 2019 bedömer Tillväxtverket att effekten kan bli att många butiker i södra Sverige som fått driftstöd 2018–2019 stänger. Många orter i dessa områden skulle riskera att tappa betydligt i attraktivitet om dagligvarubutiken inte skulle finnas kvar. Enligt Tillväxtverkets bedömning skulle behovet för det särskilda driftstödet uppgå till 60 miljoner kronor per år om avståndsbestämmelsen på 10 kilometer till närmaste butik kommer gälla även för kommande år, med utgångspunkt i hur butiksstrukturen ser ut i dag.

Utredningar om service i landsbygden

I den parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande (SOU 2017:1) presenterades flera förslag för att förbättra statens närvaro på landsbygden i olika avseenden. Kommittén föreslog bl.a. att den lokala serviceverksamheten skulle samlas i en ny organisation och att samverkan mellan de myndigheter vars lokala servicefunktioner skulle brytas ut skulle regleras i respektive myndighets instruktion.

I landsbygdspropositionen (prop. 2017/18:179) med anledning av Landsbygdskommitténs betänkande framhöll regeringen i fråga om statens närvaro på landsbygden att tillgången till statlig service borde säkerställas oavsett var i landet man bor och att dagens situation var ohållbar. Regeringen bedömde att en organisation för service på lokal nivå borde inrättas inom Statens servicecenter och att antalet lokala servicekontor också skulle öka. Vid beredningen av propositionen framhöll utskottet vikten av tillgänglig kommersiell service och välfärdstjänster men avstyrkte samtliga motionsyrkanden om kommersiell service, välfärdstjänster och kultur (bet. 2017:18:NU19).

Regeringen beslutade i september 2017 om direktiv till en särskild utredare med uppdraget att föreslå bl.a. vilket serviceutbud som borde finnas vid den statliga serviceorganisationens lokala kontor (dir. 2017:95). Utredningen lämnade i december 2017 delbetänkandet Servicekontor i ny regim (SOU 2017:109). Utredningen presenterade där bl.a. förslag på vilken service som ska finnas vid serviceorganisationens lokala kontor för Försäkringskassans, Pensionsmyndighetens och Skatteverkets verksamheter samt en plan för hur serviceorganisationen ska inleda sin verksamhet. I maj 2018 lämnade utredningen sitt slutbetänkande Statliga servicekontor – mer service på fler platser

(SOU 2018:43) med bl.a. förslag om att servicekontoren även ska tillhandahålla service avseende Arbetsförmedlingens verksamhet liksom förslag på samarbetsformer med Migrationsverket och förarprovsverksamheten vid Trafikverket. Utredaren föreslog bl.a. att 27 nya servicekontor skulle öppna i landet och lämnade förslag på platser i landet där serviceorganisationen ska tillhandahålla service. De nya kontoren ska ha öppnat senast den 31 december 2020, och serviceorganisationen kommer då att ha 140 servicekontor, enligt förslaget.

Propositionen om en samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service

Med utgångspunkt i förslaget som presenterades i betänkandet Statliga servicekontor – mer service på fler platser (SOU 2018:43) beslutade regeringen i februari 2019 om proposition Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service (prop. 2018/19:47). I propositionen föreslogs, utöver en lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagändringar som syftar till att möjliggöra lokal statlig service som tillhandahålls vid servicekontor i en sammanhållen organisation som Statens servicecenter ansvarar för. Den föreslagna regleringen omfattade en ny lag om gemensam offentlig service (sedermera lag [2019:212] om viss gemensam offentlig service). Riksdagen godkände propositionen (bet. 2018/19:KU35). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juni 2019.

Regeringsuppdrag att etablera nya servicekontor

I skrivelsen Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017 (skr. 2017/18:75) uppger regeringen med anledning av riksdagens tillkännagivande om lokaliseringen av statliga myndigheter (se avsnittet om lokalisering och organisering av statliga myndigheter ovan) att den för att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet bedömer att vissa statliga myndigheter behöver lokala sammanhållet organiserade serviceverksamheter, något som upprepas även i skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 (skr. 2018/19:75). Regeringen uppger i skrivelsen att man som ett led i detta arbete gett Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket i uppdrag att etablera tio nya servicekontor. Därutöver ska Statens servicecenter fr.o.m. 2019 ansvara för en samlad serviceorganisation för statlig lokal service i enlighet med vad riksdagen beslutat om i budgetpropositionen 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 2).

Regeringen anger vidare i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 2) att arbetet med att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet har fortsatt. De lokala servicekontorens sammanhållna organisering ger förutsättningar för kontinuitet och långsiktig planering av statlig servicesamverkan. Statens servicecenter har tillsammans med berörda myndigheter, i enlighet med regeringens uppdrag, förberett inord-

landet av uppgiften att tillhandahålla en ny serviceorganisation vid servicekontor där lokal statlig service ges för Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten fr.o.m. den 1 juni 2019 (Fi2018/02985/SFÖ).

Utredning av möjligheterna för kommuner att samverka

År 2017 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté (dir. 2017:13) i syfte att utreda förutsättningarna för en stärkt kapacitet i kommunerna för att möta samhällsutvecklingen. Utredningen skulle bl.a. analysera i vilken utsträckning kommunal samverkan, kommunsammanslagningar, förändrade uppgifter, en asymmetrisk ansvarsfördelning och andra tänkbara åtgärder skulle kunna bidra till att stärka kommunernas förmåga att möta samhällsutvecklingen. Kommittén överlämnade ett delbetänkande i oktober 2017 (SOU 2017:77) i vilket det bl.a. föreslogs att det införs en generell möjlighet till avtalssamverkan i kommunallagen. Lagändringarna för en generell möjlighet i avtalssamverkan trädde i kraft 1 juli 2018 (prop. 2017/18:151, bet. 2017/18:KU30, rskr. 2017/18:304). Slutbetänkandet Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8) överlämnades till regeringen den 19 februari 2020.

Uppdraget om en utvecklad organisation för lokal statlig service

Av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet från januari 2019 framgår bl.a. att fler servicekontor ska inrättas i hela landet under mandatperioden (punkt 23).

Som en följd av detta beslutade regeringen den 20 december 2019 om ett uppdrag att analysera och föreslå hur serviceverksamheten vid de statliga servicekontoren kan utvecklas (Fi2019/04342/SFÖ). Utredaren Sven-Erik Österberg, landshövding i Stockholms län, ska dels föreslå hur en ökad geografisk tillgänglighet med nya servicekontor på fler platser i landet kan genomföras genom att

- föreslå lämpliga platser där statliga servicekontor bör etableras, presentera en plan för i vilken takt och omfattning som en utbyggnad av organisationen kan ske och redovisa kostnadsberäkningar för förslagen
- redovisa vilka bedömningsgrunder och avvägningar som ligger till grund för förslagen
- analysera och föreslå vilka ytterligare statliga myndigheters serviceverksamheter som kan anslutas till den organisation för lokal statlig service som Statens servicecenter ansvarar för
- analysera möjligheterna till andra former av statlig servicesamverkan samt belysa möjligheter och hinder för servicesamverkan mellan den statliga förvaltningen, kommuner och regioner i syfte att främja sådan samverkan
- analysera de rättsliga förutsättningarna för ett genomförande av förslagen och vid behov lämna nödvändiga författningsförslag

- analysera de integritetsfrågor som kan aktualiseras om handläggare vid Statens servicecenter får tillgång till fler myndigheters verksamhetssystem
- identifiera vilka krav på informationssäkerhet som förslagen medför
- föreslå hur det med eventuella uppdrag, ändringar av berörda myndigheters instruktioner, överenskommelser mellan myndigheterna eller andra åtgärder kan säkerställas att Statens servicecenter och berörda myndigheter samarbetar i fråga om den samlade organisationen för lokal statlig service och att ansvarsfördelningen blir tydlig för var och en av myndigheterna
- redovisa vilka bedömningsgrunder och avvägningar som ligger till grund för analyserna och förslagen.

Utredaren ska vidare analysera och redovisa de verksamhetsmässiga, personella och ekonomiska konsekvenserna av förslagen, inklusive kostnadsberäkningar och konsekvenser för avgiftsfinansierade verksamheter. Analysen och redovisningen ska även omfatta hur resursbehovet och kompetensförsörjningen påverkas vid berörda myndigheters besöks- och serviceverksamheter, inklusive eventuella omställningskostnader. Om förslagen innebär samhälls-ekonomiska konsekvenser i övrigt ska dessa redovisas. Utredaren ska vidare analysera och redovisa om förslagen har någon betydelse för den kommunala självstyrelsen.

Uppdraget ska delredovisas till Finansdepartementet den 16 mars 2020. Delredovisningen ska omfatta förslag på lämpliga platser där statliga servicekontor bör etableras, en plan för i vilken takt och omfattning som en utbyggnad av organisationen kan ske och kostnadsberäkningar för förslagen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 16 november 2020.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Stöd till lanthandlare
- Övrigt om kommersiell och offentlig service.

Stöd till lanthandlare

Utskottets uppfattning är att staten behöver ta ett särskilt ansvar för att medborgare och näringsliv får tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service. Många lanthandlare i gles- och landsbygderna är särskilt viktiga eftersom de ofta även tillhandahåller många olika tjänster. I motionerna 2019/20:367 (SD) och 2019/20:2676 (M) framhålls bl.a. vikten av att det förstärkta driftstödet till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygdsområden följs upp och utvärderas och betydelsen av åtgärder för att underlätta för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag. Med anledning av dessa motionsyrkanden vill utskottet framhålla att det inte har någon annan uppfattning än motionärerna om att det är viktigt att de olika stödformerna för kommersiell service kontinuerligt följs upp och utvärderas och att medlen används på ett

ändamålsenligt och effektivt sätt. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt påminna om dels Tillväxtverkets slutrapport där en uppföljning av det särskilda driftstödet inkluderas, dels regeringens uppdrag till Tillväxtverket att årligen redovisa till Regeringskansliet hur medlen använts och vilka resultat som uppnåtts. Utskottet ser därför i nuläget ingen anledning att tillstyrka de här aktuella motionerna.

När det gäller att underlätta för lanthandlare att bli och vara ombud för statliga tjänster som berörs i de ovan nämnda motionerna vill utskottet liksom tidigare när liknande förslag har behandlats understryka att beslut om ersättningar fattas av de enskilda bolagen och därmed ytterst är en styrelse- och ledningsfråga då ansvar för verksamheten ligger på bolagens ledningar. Utskottet noterar i detta sammanhang samtidigt att det inom ramen för gällande stödförordningar finns en möjlighet för de regionala aktörerna att när de betalar ut servicebidrag prioritera de lanthandlare som agerar ombud.

Sammanfattningsvis ser utskottet ingen anledning att i nuläget tillstyrka de här aktuella motionsyrkandena. De avstyrks följaktligen.

Övrigt om kommersiell och offentlig service

I ett antal motioner förordas olika insatser för att främja en god tillgång till kommersiell och offentlig service i hela landet. Det gäller motionerna 2019/20:598 (SD), 2019/20:1202 (S), 2019/20:1560 (M), 2019/20:1794 (C), 2019/20:2337 (S), 2019/20:2760 (KD), 2019/20:3106 (C), och 2019/20:3334 (KD).

Även i detta sammanhang vill utskottet inledningsvis understryka att det inte har någon annan uppfattning än motionärerna vad gäller betydelsen av tillgången till kommersiell och offentlig service i hela landet. En levande landsbygd är en förutsättning för en långsiktig utveckling och tillväxt i hela Sverige. Landsbygden har stora utmaningar. I Sverige, liksom i övriga världen, pågår en urbanisering, och delar av landsbygden avfolkas medan de större städerna växer. I Sverige har denna utveckling inträffat samtidigt som grundläggande samhällsservice har centraliserats. Detta har inneburit en försämrad service i regioner där befolkningen minskat. I likhet med motioner från tidigare år pekar de aktuella motionerna på bristen på tillgänglig kommersiell och offentlig service på landsbygden.

Utskottet vill med anledning av nämnda motioner påminna om de insatser som syftar till att förbättra servicen på landsbygden. Tillväxtverkets arbete med att stödja länen i framtagandet och genomförandet av regionala serviceprogram har i myndighetens uppföljningar visat på positiva resultat, och utvecklingen av en strategisk serviceplanering på lokal och regional nivå har främjats. Utskottet noterar även att regeringen inom ramen för landsbygdsprogrammet har avsatt 180 miljoner kronor under perioden 2014–2020 i projektmedel som syftar till att utveckla lokala servicelösningar för att öka tillgången till kommersiell service i Sveriges gles- och landsbygder. Vidare noterar utskottet det arbete som pågår med att öppna nya servicekontor runt om i landet.

Riksdagen godkände våren 2018 proposition (prop. 2018/19:47) om en samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service och lagändringarna har sedan dess trätt i kraft. Därtill noterar utskottet det arbete som pågår inom området. I detta sammanhang kan nämnas Utredningen om möjligheter för kommuner att samverka, uppdraget om att utveckla serviceverksamheten vid de statliga servicekontoren samt Tillväxtverkets insatser för att höja kompetensen hos verksamma inom området kommersiell service i gles- och landsbygder, på regional, kommunal och lokal nivå samt servicegivarliv.

Utskottet delar sammanfattningsvis motionärernas uppfattning när det gäller behovet av att aktivt arbeta med att säkerställa den kommersiella och of-fentliga servicen på landsbygden. Samtidigt kan utskottet konstatera att flera insatser pågår och att regeringen har aviserat ytterligare åtgärder. Utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av de aktuella insatserna och de förslag som regeringen avser att presentera för riksdagen. Utskottet bedömer därmed att det i nuläget inte finns skäl att föregripa det pågående arbetet och avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden i avsnittet.

Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande regler på området.

Jämför reservation 5 (SD) och 6 (C) samt motivreservation 7 (V).

Motionerna

I motion 2019/20:2339 av Ida Karkiainen m.fl. (S) anför motionärerna att vindkraften, som är en nödvändig energikälla för att Sverige ska nå målet om en förnybar elproduktion till 2040, samtidigt innebär ett ingrepp i den lokala och regionala möjligheten att använda markresurserna till andra ändamål, exempelvis rekreation, jakt och turism liksom möjlighet för annan näringsverksamhet eller bostadsbebyggelse inom vindkraftsområdet på grund av nödvändiga skyddsavstånd till vindkraftverken. Det finns därför enligt motionärerna anledning att se över möjligheterna att införa vindregleringsmedel i ersättning för de begränsningar som vindkraften medför, på liknande sätt som vattenkraftskommuner får bygdemedel.

I motion 2019/20:1172 anser Viktor Wärnick (M) att det är problematiskt att stödområdessynsättet präglar alltför många delar av den ekonomiska politiken, inte minst skatteutjämningsystemet och den regionala stödpolitiken. I stället för stöd genom skatteutjämningsystemet bör det vara möjligt att till större del återbörda värdet av det som produceras i norra Sverige till de aktu-

ella länen. Motionären anser därför att regeringen bör presentera skarpa förslag på att gles- och landsbygdsläna ska få behålla mer av värdet som producerats i de egna regionerna.

I motion 2019/20:1353 framhåller Jörgen Berglund (M) att värdeströmmarna från vattenkraften nu går till Stockholm för att sedan till en del återföras i form av s.k. regionalpolitiskt stöd, vilket enligt motionären inte är acceptabelt utan endast bidrar till synen på vattenkraftskommunerna som bidragstagare. Det behövs därför en översyn av hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i form av koncessionsavgifter och koncessionskraft.

I motion 2019/20:1881 anför Saila Quicklund (M) att det är viktigt att påpeka att vattenkraftskommunerna i hög grad bidrar till välfärden i vårt land och att det nuvarande systemet bidrar till synen på dessa kommuner som bidragstagare. Mot denna bakgrund behöver en översyn genomföras av hur medel från vattenkraftsproduktionen kan komma de kommuner och regioner till del där produktionen sker.

I motion 2019/20:1883 föreslår Saila Quicklund (M) en översyn av möjligheten att låta fastighetsskatten på vindkraftsanläggningar tillfalla kommunerna där anläggningarna finns. Motionären anför att kommunerna på detta sätt skulle få del av vindkraftens värde utan att det påverkar kostnaderna för vindkraftsetableringen.

I motion 2019/20:2568 yrkande 2 föreslår Mats Green (M) att ett s.k. Royalties for Regions enligt australiensisk modell ska införas i samband med vattenkraftsverksamhet, där medel från vattenkraften återförs till de regioner där utvinningen av naturresursen sker.

I kommittémotion 2019/20:389 yrkande 18 föreslår Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) att det införs en reglerad bygdepeng för vindkraften. Motionärerna menar att avsaknaden av ett tydligt regelverk innebär att det förekommer en mängd olika lokala varianter av bygdepeng vid vindkraftsetableringar. För att skapa en starkare rättvisa mellan olika bygder vid en vindkraftsetablering föreslår motionärerna att bygdemedel för vindkraft hanteras på samma sätt som för vattenkraften och att bygdemedel för vindkraft ska regleras i lag.

I motion 2019/20:706 av Mats Nordberg och Staffan Eklöf (båda SD) anförs motionärerna att en stor del av vattenkraften är statlig och genererar stora inkomster till staten samtidigt som vattenkraften i Sverige huvudsakligen produceras i regioner som är mottagare av betydande statliga ekonomiska stöd. En återföring av en del av statens intäkter från vattenkraft direkt till de berörda regionerna skulle enligt motionärerna öka de berörda regionernas självbestämmande. Motionärerna anser därför att regeringen ska tillsätta en utredning för att undersöka möjligheterna att med Norge som modell låta staten betala de regioner som producerar vattenkraft.

I kommittémotion 2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 43 anförs att det går att använda skattepolitiken som ett tillväxtredskap för hela landet genom att regionalisera fler delar av den statliga fastighetsskatten för

att stärka den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. Vid en större översyn av skattesystemet föreslår motionärerna att man utreder frågan om hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras.

I motion 2019/20:1755 yrkande 1 anför Per Åsling (C) att skattepolitiken kan användas som ett tillväxtredskap för hela landet genom att flera delar av den statliga fastighetsskatten regionaliseras för att stärka den regionala beslutsnivån och regionens möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån egna förutsättningar. Motionären föreslår därför att ett system för vattenkraftsåterbäring ska utarbetas samt att ekonomiska resurser ska stanna i de regioner och kommuner där värdena skapas.

I motion 2019/20:1772 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) anför motionärerna att landsbygden inte får del av de värden och vinster som skapas där. Därför föreslår motionärerna att berörda kommuner och regioner ska få behålla en rättmätig del av vind- och vattenkraftens värden.

Vissa kompletterande uppgifter

Bygdemedel till vattenverksamhet

Bygdemedel regleras i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Av 6 kap. 1 § framgår att den som har tillstånd till vattenverksamhet ska betala en årlig bygdeavgift som bestäms av mark- och miljödomstolen om verksamheten innebär drift av ett vattenkraftverk, en vattenreglering, vattenöverledning (för något annat ändamål än kraftändamål) eller ytvattentäkt.

Bygdeavgiften ska användas dels för att förebygga eller minska sådana skador av vattenverksamheten eller anläggningar för denna som inte har ersatts enligt 31 kap. miljöbalken och för att gottgöra sådana skador (dvs. skador för enskilda), dels för att tillgodose allmänna ändamål för den bygd som berörs av vattenverksamheten eller anläggningar för denna. Närmare föreskrifter om dispositionen av bygdeavgifter återfinns i förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter.

Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting

I november 2016 tillsatte regeringen en särskild utredare, landshövdingen Håkan Sörman, med uppdrag att göra en översyn av systemet för kostnadsutjämning för kommuner och landsting (dir. 2016:91 och dir. 2018:43). Utredaren skulle överväga om större samhälls-förändringar som påverkar kostnaderna för kommuner och landsting i tillräcklig grad fångas upp av det befintliga systemet. Utredaren skulle också analysera om det fanns möjligheter att förenkla utjämningen.

Kostnadsutjämningsutredningen lämnade sitt slutbetänkande Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting (SOU

2018:74) den i 2018. Utredningen konstaterade bl.a. att dagens kostnadsutjämning i huvudsak fyller sitt syfte men att mer fokus behöver ges åt socioekonomi och glesbygdens villkor.

Med utgångspunkt i förslaget som utredningen presenterade överlämnade regeringen i september 2019 propositionen Ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting till riksdagen (prop. 2019/20:11). I propositionen föreslog regeringen ändringar i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning som innebär att tre nya delmodeller skulle införas i kostnadsutjämningsystemet. Därtill skulle kommuner och landsting ges möjlighet till en successiv omställning genom ett införandebidrag som begränsar intäktsminskningarna till följd av de föreslagna förändringarna. Införandebidraget finansieras av samtliga kommuner och landsting, inom ramen för anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Förslaget innebär vidare att kostnadsutjämningsystemet i större utsträckning kommer att beakta bebyggelsestruktur och socioekonomiska förhållanden, och därmed förbättras systemets förmåga att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd till invånarna. Riksdagen godkände regeringens proposition i november 2019 (bet. 2019/20:FiU18). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2020. I detta sammanhang bör det även nämnas att beteckningen landsting har sedermera ändrats till region. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2020 (prop. 2018/19:162, bet. 2019/20:KU3).

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

I den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet anges att en omfattande skattereform ska genomföras (punkt 4). Reformen ska syfta till att öka sysselsättningen och antalet arbetade timmar genom sänkt skatt på arbete och företagande. Den ska även bidra till att nå klimat- och miljömål, stärka Sveriges konkurrenskraft, jämna ut ekonomiska klyftor och sänka marginalskatten. Färre ska betala statlig inkomstskatt. Genom att begränsa antalet undantag ska skattesystemet också förenklas. Reformen ska enligt överenskommelsen vidare minska hushållens skuldsättning och bidra till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt, öka finanssektorns skatteandel och långsiktigt trygga välfärden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har flera gånger tidigare avstyrkt motioner med förslag om återföring av medel och produktionsvärden från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser, senast våren 2019 (bet. 2018/19:NU8). Liksom vid tidigare behandlingar avstyrkte utskottet då motionerna med motiveringen att de nuvarande principerna för statens budgethantering ska gälla. Detta innebär att statliga inkomster från ett geografiskt område eller från en produktionsanläggning som är baserade på naturresurser inte ska kopplas till statliga utgifter inom

samma område. Införandet av sådana kopplingar skulle kräva korrigeringar till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjämningsystem eller via andra statliga budgetposter. Utskottet vidhåller att detta sammantaget skulle kunna leda till en svärgenomtränglig budgethantering. Utskottet noterar i detta sammanhang att ändringarna i kostnadsutjämningsystemet för kommuner och regioner trädde i kraft den 1 januari 2020 och i större utsträckning kommer att beakta bebyggelsestruktur och socioekonomiska förhållanden, vilket syftar till att förbättra systemets förmåga att ge kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd till invånarna.

Utskottet har också vid flera tillfällen, senast våren 2019 (bet. 2018/19:NU8), avstyrkt förslag om att införa en reglerad bygdepeng för vindkraft. Utskottet står fast vid sin bedömning och anser att det från riksdagens sida inte finns anledning att vidta några åtgärder med anledning av den motion som nu är aktuell.

Utskottet ser sammantaget inga skäl att ompröva sitt tidigare ställningstagande med anledning av de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt. Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Vissa övriga frågor om regional tillväxt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa övriga frågor om regional tillväxt bl.a. med hänvisning till pågående och aviserade insatser inom de områden som motionerna tar upp.

Jämför reservation 8 (M), 9 (SD), 10 (C), 11 (KD) och 12 (L).

Motionerna

I motion 2019/20:1192 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) anser motionärerna bl.a. att det regionalpolitiska ansvaret behöver tydliggöras för landets myndigheter och att det statliga ansvaret ska markeras tydligare i t.ex. regleringsbrev och direktiv. De föreslår därför att statens regionalpolitiska ansvar ska ses över.

I motion 2019/20:1262 yrkande 1 framhåller Isak From och Emilia Töyrä m.fl. (S) industrins regionala betydelse och vikten av en hållbar och konkurrenskraftig industri i norra Sverige. Det finns bl.a. ett behov av att se över möjligheterna att förbättra och underhålla den industriella miljö som gör det attraktivt för industrieföretag att fortsätta att utveckla sin verksamhet på de orter där de redan finns i dag.

I motion 2019/20:1424 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S) lyfter motionärerna behovet av en regionalpolitik som ger människor förutsättningar att kunna bo och leva i hela landet. Motionärerna förordar därför att regeringen arbetar med en regionalintegrering i budgetprocessen genom att belysa vilka konsekvenser olika förslag och beslut får för glesbygdskommun-

nerna och landsbygden. Det innebär också att man utgår från de olika regionernas förutsättningar i satsningar som t.ex. förbättrat stöd till näringslivsutveckling, fungerande regional arbetskraftsförsörjning, tillgången på riskkapital och investeringar, kommunikationer och infrastruktur samt tillgång till offentlig och kommersiell service.

I motion 2019/20:2311 föreslår Johan Andersson m.fl. (S) en översyn av förutsättningarna för arbetstillfällen på landsbygden. Motionärerna framhåller att det finns olika sätt att stärka den regionala arbetsmarknaden, t.ex. genom att ge förutsättningar för de gröna näringarna, att producera råvaror lokalt, se över upphandlingsregler och ge småföretag på landsbygden möjlighet att ta del av statligt riskkapital.

I kommittémotion 2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6 anför motionärerna att krångliga regler och myndigheters agerande försvårar situationen för boende och hindrar företag från att växa på landsbygden. Motionärerna förordar därför att en utredning tillsätts med ett särskilt regelförenklingssupdrag som skapar bättre förutsättningar för människor och företag att leva och verka på landsbygden.

Saila Quicklund (M) föreslår i motion 2019/20:1885 att myndigheternas ansvar för landsbygdspolitiken i enlighet med Landsbygdskommitténs förslag ska regleras i en särskild förordning. Motionären pekar på de statliga myndigheternas ansvar för landsbygdsutvecklingen.

I motion 2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4 anför motionärerna att företagande på landsbygden kopplar samman olika näringar som i sin tur skapar möjligheter till fler arbetstillfällen inom såväl kvalificerade som okvalificerade jobb, där inte minst unga har en möjlighet att ta ett steg in på arbetsmarknaden. Många företag, inte minst inom de gröna näringarna, vill satsa på och utveckla sina verksamheter och anställa fler men har små marginaler samtidigt som de också konkurrerar på en tuff internationell marknad. Politiska beslut som påverkar jobben slår därför hårt och skapar osäkerhet. För att främja företagande med tillförsikt om utveckling utanför städerna för unga och arbetstillfällen på landsbygden förordar motionärerna långsiktiga spelregler med låga trösklar för att anställa.

Lotta Finstorp (M) föreslår i motion 2019/20:2194 en översyn av hur de statliga regionala utvecklingsmedlen fördelas mellan länen. Det råder stora skillnader mellan länen när det gäller fördelningen av regionala utvecklingsmedel. Exempelvis bedöms inte Sörmland som en region i behov av större statliga utvecklingsinsatser trots att länet enligt motionären har landets högsta arbetslöshet och högst andel invånare som saknar gymnasieutbildning.

I motion 2019/20:2542 yrkande 2 föreslår Cecilia Widegren (M) att företagandets villkor och förutsättningar som grunden för tillväxt i hela landet ska ses över. Motionären anför bl.a. att förbud och regleringar som tillkommit och förslagits riskerar att urholka både möjligheten till landsbygdsföretagande och den privata äganderätten. Beslut som inskränker den privata äganderätten bör därför utvärderas och övervägas på större allvar än vad som nu görs.

Edward Riedl (M) anför i motion 2019/20:2979 bl.a. att Norrlands inland skulle kunna gynnas av ett system med särskilda ekonomiska frizoner med t.ex. reducerade arbetsgivaravgifter för nystartade företag. Motionären föreslår därför att möjligheten att införa ekonomiska frizoner i glesbygdssområden ses över.

Eric Palmqvist m.fl. (SD) gör i kommittémotion 2019/20:367 yrkande 1 bedömningen att landsbygdens möjligheter är positiva, samtidigt som det inte går att blunda för de stora utmaningar som inte minst avfolkning och ofrivillig urbanisering medför. Motionärerna anser att staten bör ha en aktiv roll vad gäller förutsättningar för regional tillväxt och att det finns ett ömsesidigt och positivt samspel mellan offentliga och privata aktörer. Mot denna bakgrund framhåller motionärerna vikten av hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner. Motionärerna pekar vidare i yrkande 4 också på att transportbidraget under vissa år varit större än vad som behövts för att täcka de ansökningar som kommit in. Enligt motionärerna finns det därför behov av att Tillväxtverket ökar informationsspridningen om möjligheterna att få bidraget till näringslivet i de berörda geografiska stödområdena.

I partimotion 2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 26 förordar motionärerna att man tar hänsyn till hur politiska beslut påverkar landsbygderna. För att landsbygdssäkra beslut bör man därför på nationell, regional och kommunal nivå genomföra konsekvensbeskrivningar liknande de som görs kopplat till miljö och jämställdhet.

I kommittémotion 2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) med rubriken Fler företag, fler jobb och stärkt konkurrenskraft i hela landet förordar motionärerna i yrkande 25 att regeringen ska se över hur det regionala ansvaret hos myndigheter kan tydliggöras och stärkas. Därutöver förordar motionärerna i yrkande 40 att regeringen ska vidta åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i svenska företag. Någon närmare motivering för yrkandena ges inte i motionen.

Frågan om ekonomiska frizoner berörs liksom i motion 2019/20:2979 (M) även i motion 2019/20:1760 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C). Motionärerna konstaterar att det skett en strukturomvandling där jobb och investeringar kommit att koncentreras till de större städerna. De förordar ett tillkännagivande om att regeringen ska se över möjligheten att under en provperiod inrätta ekonomiska frizoner för företag i ett visst antal utpekade områden.

Magnus Oscarsson m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2019/20:2760 yrkande 24 att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå. Motionärerna anför att Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger för att kompensera svenska producenter som verkar under svenska krav som kan vara högre än vad gemenskapslagstiftningen ställer. Hanteringen av EU-stöden behöver enligt motionen även effektiviseras och ta hänsyn till de naturgivna olikheterna i vårt land.

I kommittémotion 2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 anfördes att den sociala ekonomin huvudsakligen bedrivs i föreningar, kooperativ och stiftelser och har allmännyttan eller medlemsnytta som främsta drivkraft. Enligt motionärerna bidrar den sociala ekonomin till samhällets utveckling på en rad olika sätt, exempelvis genom att stärka det sociala kapitalet lokalt och regionalt, vilket i sin tur bidrar till en hållbar samhällsutveckling för en större mångfald, jämställdhet, god miljö och näringsverksamheter. Den sociala ekonomins verksamhet bidrar även till kvalitet i det regionala utvecklingsarbetet. Motionärerna föreslår därför att alla regioner i landet ska arbeta strategiskt med utveckling av den sociala ekonomin.

I partimotion 2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17 anfördes motionärerna bl.a. att EU:s regionalpolitik behöver moderniseras så att medlen används effektivt på platser där det behövs mest, främst på den regionala eller lokala nivån. Satsningarna ska därför enligt motionärerna gå till projekt med tydligt europeiskt mervärde såsom gränsöverskridande infrastruktur.

I partimotion 2019/20:3358 yrkande 1 förordar Johan Pehrson m.fl. (L) att möjligheten att bo, leva och driva företag i hela landet ska främjas. Motionärerna framhåller att man värnar människors makt över sin egen situation och möjlighet att skapa sin egen framtid och menar att det är viktigt att ta vara på de unika förutsättningar som finns i olika delar av landet vad gäller individens utvecklingskraft och företagets konkurrenskraft. För att möjliggöra service på landsbygden ser de gärna flexibla lösningar och samarbeten mellan olika aktörer, inklusive visst statligt stöd vid behov.

Vissa kompletterande uppgifter

Ett nytt övergripande mål för landsbygdspolitiken

Regeringen tillsatte 2015 en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdraget att lämna förslag till inriktning och utformning av en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder (dir. 2015:73). Den parlamentariska landsbygdskommittén lämnade 2016 delbetänkandet På väg mot en ny politik för Sveriges landsbygder (SOU 2016:26) och 2017 lämnade kommittén slutbetänkandet För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1).

Med utgångspunkt i den parlamentariska landsbygdskommitténs betänkanden och förslag presenterade regeringen i mars 2018 en proposition (prop. 2017/18:179) med bl.a. förslag på ett nytt övergripande mål för landsbygdspolitiken. Det övergripande mål som föreslogs var en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Riksdagen har godkänt det övergripande målet (bet. 2017/18:NU19).

Syftet med landsbygdspropositionen var enligt regeringen att lägga fast den långsiktiga inriktningen för landsbygdspolitiken. Inriktningen och målet för politiken skulle utgöra en plattform utifrån vilken kommande beslut och åtgärder för en livskraftig landsbygd skulle utformas. För att förtydliga och göra

arbetet mellan olika politikområden mer samstämmigt, vilket också är ett horisontellt delmål i FN:s globala utvecklingsmål i Agenda 2030, presenterade regeringen i propositionen utöver det övergripande målet även tre delmål: Hållbar tillväxt, Cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi samt hållbart nyttjande av naturresurser respektive Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder.

Ett nytt mål för den regionala tillväxtpolitiken.

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19) ett nytt mål för den regionala tillväxtpolitiken. Det tidigare gällande målet, utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft (prop. 2007/08:1 utg.omr. 19, bet. 2007/08:NU2, rskr. 2007/08:99), skulle enligt regeringens förslag ändras till utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet.

Som skäl för ändringen angav regeringen att Agenda 2030-delegationen i sitt slutbetänkande (SOU 2019:13) föreslår att målet för den regionala tillväxtpolitiken får en komplettering om hållbar utveckling. Ett tillägg till målet kan enligt delegationen innebära att en sammanhållen styrkedja av politiska mål från EU-nivå till regional nivå kan åstadkommas, vilket innebär att befintliga EU-medel och statliga tillväxtmedel kan styras till projekt som i högre grad kan bidra till hållbar utveckling. Med hållbar utveckling avses en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling. Regeringens förslag till justering var i linje med delegationens förslag. Regeringen anför vidare att justeringen av målet även ligger i linje med förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. Genom den föreslagna justeringen av målet uppnås en större samstämmighet mellan målet för den regionala tillväxtpolitiken och dels målen i de regionala utvecklingsstrategierna, vilka i många fall har kopplingar till Agenda 2030-målen, dels målen för landsbygdspolitiken, vilka har en tydlig utgångspunkt i Agenda 2030-målen.

Regeringen redovisar vidare i propositionen en beskrivning av målet för den regionala tillväxtpolitiken. Här framgår att en utgångspunkt för den regionala tillväxtpolitiken är att förutsättningarna för att skapa utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft varierar över landet, något den regionala tillväxtpolitiken ska möta och ta till vara. Viktiga samhällsutmaningar som demografisk utveckling, globalisering, klimat, miljö och energi samt social sammanhållning är en utgångspunkt för politiken. Det framgår vidare att utvecklingskraft handlar om att skapa en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling. Dessa tre dimensioner är lika betydelsefulla och ömsesidigt beroende av varandra. Regeringen anför i propositionen att den regionala tillväxtpolitiken ska främja jämställdhet, integration och mångfald. Politiken ska även främja en bättre miljö, minska klimatpåverkan och främja energiomställning. Dessutom ska politiken främja en hållbar strukturomvandling och utveckling av näringslivet. Med stärkt lokal och regional konkurrenskraft avses enligt regeringen att politiken ska skapa förutsättningar för näringslivet att stärka både sin produktivitet och sina möjligheter att utveckla nya och hållbara

verksamheter, affärsmodeller och marknader. Den regionala tillväxtpolitiken ska dels främja utvecklingen av hållbara och effektiva lokala och regionala institutioner och innovationsmiljöer, dels mer direkt främja en ökad konkurrenskraft i företagen, exempelvis genom kapitalförsörjning.

Av propositionen framgår vidare att regeringens prioriteringar för att nå målet för den regionala tillväxtpolitiken är innovation och företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet, kompetensförsörjning och internationellt samarbete. Regeringen framhåller att prioriteringarna är tvärssektoriella och omfattar politikområden där europeiska, regionala och lokala insatser och finansiella resurser samordnas och kompletterar varandra. Den regionala tillväxtpolitiken ska vidare främja en hållbar social, ekonomisk och miljömässig regional utveckling. Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska beaktas inom alla prioriteringar.

Inom prioriteringarna finns följande fokusområden: innovation, företagande och entreprenörskap, miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor, tillgänglighet genom transportsystemet, fysisk planering och boende, tillgänglighet genom informationsteknik, kommersiell och offentlig service, kultur och fritid, internationellt samarbete samt närområdet – både handel och stärkt samarbete. Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag till nytt mål för den regionala tillväxtpolitiken och välkomnade tillägget som innebär att målet omfattar en hållbar utveckling. Riksdagen godkände regeringens nya mål i december 2019 (bet. 2019/29:NU2, rskr. 2019/20:113).

Förordning om regionalt tillväxtarbete

I juni 2017 fattade regeringen beslut om en ny förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, som trädde i kraft den 1 augusti 2017. I förordningen finns bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 ska vara vägledande för det regionala tillväxtarbetet. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar ska utarbeta och fastställa en regional utvecklingsstrategi och samordna insatser för att genomföra strategin. Den regionala utvecklingsstrategin ska vara en samlad och sektorsövergripande strategi för det regionala tillväxtarbetet i ett eller flera län och innehålla mål och långsiktiga prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet. Den regionala utvecklingsstrategin ska bidra till sektorsövergripande samverkan mellan länen och mellan aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Den ska ligga till grund för strukturfondsprogrammen inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning och inom målet Europeiskt territoriellt samarbete, och beaktas när man tar fram andra regionala strategier och program. Av förordningen framgår bl.a. att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara en integrerad del i det regionala tillväxtarbetet och att arbetet ska följas upp. Statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden verka för att målet för den regionala tillväxtpolitiken uppnås.

Regionerna ansvarar för det regionala tillväxtarbetet

Genom ändringar i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar är det sedan den 1 januari 2019 regionerna (och med vissa undantag Gotlands kommun) som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet. Exempelvis har regionerna ansvar för att utarbeta och fastställa strategier för länens utveckling, att samordna insatser för genomförandet av strategin samt att besluta om användningen av vissa statliga medel för det regionala tillväxtarbetet.

De regionala utvecklingsansvarigas kompetensförsörjningsarbete

Regeringen beslutade i december 2017 att ge regionerna, Gotlands kommun och berörda samverkansorgan som genomför insatser inom kompetensförsörjningsområdet uppdraget att utifrån de prioriteringar som görs i den regionala utvecklingsstrategin organisera och fastställa målsättningar för regionalt kompetensförsörjningsarbete i samverkan med bl.a. kommuner, arbetsliv, utbildningsaktörer, statliga myndigheter samt övriga berörda aktörer i länet. Vidare ska de tillhandahålla analyser och prognoser av privat och offentlig sektors behov av kompetens på kort och lång sikt, föra dialog med berörda aktörer om de behov som där identifieras samt ge förslag på insatser utifrån dessa, bl.a. i syfte att fler ska påbörja reguljära studier.

Därtill uppdrogs ovannämnda aktörer att under 2018 stödja och främja insatser inom utpekade fokusområden, inklusive bidra till etableringen av effektiva strukturer för validering på regional nivå, medverka i planeringen av utbud och inriktning för regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning samt bidra till etableringen av lärcentrum (N2017/07699/RTS, N2017/07558/KLS, N2017/07559/KLS delvis).

Statliga myndigheters medverkan i genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 19) anger regeringen att tolv statliga myndigheter (Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Statens kulturråd, Trafikverket och Vinnova) och en stiftelse (Svenska Filminstitutet) med statlig finansiering har tagit fram långsiktiga strategier för sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet, inklusive EU:s sammanhållningspolitik, fram till 2020 (N2014/2501/RT). Myndigheterna redovisade under våren 2018 genomförda och planerade insatser för sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet till Regeringskansliet (N2018/02615/RTS). Redovisningarna visar bl.a. att myndigheternas tillämpning av de regionala utvecklingsstrategierna och dialogen med aktörer med regionalt utvecklingsansvar varierar stort. Av Tillväxtverkets uppföljning av den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 framgår att det finns behov av att fortsätta utveckla myndigheternas medverkan i det regionala tillväxtarbetet (N2017/06891/RTS).

Regeringen bedömer vidare i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19) att dessa strategier är viktiga för att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Här lyfter regeringen vikten av att statliga myndigheter beaktar regionala förutsättningar och prioriteringar inom sina verksamhetsområden, vilket förtydligas i förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. Det är därför viktigt att dessa strategier tillämpas och uppdateras löpande så att myndigheterna och stiftelsen dels beaktar regionala förutsättningar och prioriteringar, dels utvecklar sin samverkan med landstingen i respektive län samt Gotlands kommun. Regeringen uppger därtill att Tillväxtverket har en fortsatt viktig roll i att stödja och höja kunskapen om regionalt tillväxtarbete hos statliga myndigheter samt i att fortsatt följa upp hur dessa myndigheter tillämpar de regionala utvecklingsstrategierna.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet löper under perioden 2014–2020 och omfattar stöd och ersättningar som finns för att utveckla landsbygden. Stöden och ersättningarna som ingår i landsbygdsprogrammet finansieras gemensamt av Sverige och EU genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling som är en av EU:s fyra struktur- och investeringsfonder. Stödet uppgår till sammanlagt 36 miljarder kronor under perioden. I landsbygdsprogrammet ingår företagsstöd, projektstöd, miljöinvesteringar, miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd, djurvälståndersättningar och stöd till lokalt ledd utveckling. Miljö, hållbar utveckling och innovation är prioriterade områden.

Landsbygdsprogrammet sorterar under statsbudgetens utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och hanteras därmed av miljö- och jordbruksutskottet. Förslaget till EU:s långtidsbudget 2021–2027 och de olika stödprogrammen är för närvarande under förhandling inom EU.

Nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft

Den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är vägledande för arbetet med hållbar regional tillväxt och attraktionskraft i hela landet fram till 2020 och ska bidra till att uppnå målet med den regionala tillväxtpolitiken. Tillväxtverket har, på regeringens uppdrag, följt upp den nationella strategin. Uppföljningen publicerades i november 2017 och innehåller bl.a. rekommendationer om hur arbetet med strategin ska förbättras och genomföras i fortsättningen (Rapport 0245).

Tillväxtverkets uppdrag

I juli 2018 beslutade regeringen att ge Tillväxtverket ett uppdrag inom ramen för regeringens proposition om en sammanhållen landsbygdspolitik för Sveriges landsbygder (dnr N2018/04123/HL). Myndigheten ska enligt uppdragsbeskrivningen stärka genomförandet av landsbygdspolitiken och verka för att de landsbygdspolitiska målen nås. Tillväxtverket ska genomföra ett antal insatser

inom ramen för propositionen En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18:NU19).

Tillväxtverket ska verka för ett samordnat agerande inom en sammanhållen landsbygdspolitik. I detta ingår enligt uppdraget att verka för ett samordnat agerande hos statliga myndigheter samt bidra till politikens genomförande. Tillväxtverket ska ha en central roll i att stödja de statliga myndigheternas medverkan i genomförandet av politiken, genom bl.a. att bidra till ökad kunskap och främja erfarenhetsutbyten. De utpekade myndigheter är Boverket, Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk, Statens kulturråd, Livsmedelsverket, Myndigheten för yrkeshögskolan, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Patent- och registreringsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Trafikverket, Verket för innovationssystem och Sametinget.

Myndigheten ska även ta till vara de synergier, erfarenheter, kontaktnät och dialoger som finns inom ramen för den regionala tillväxtpolitiken, näringspolitiken och övriga berörda politikområden. I uppdraget ingår vidare att föreslå relevanta indikatorer för uppföljning av en sammanhållen landsbygdspolitik, och i de fall det redan finns lämpliga indikatorer ska dessa användas. Tillväxtverket ska löpande följa och analysera genomförandet av den sammanhållna landsbygdspolitiken. Myndigheten ska årligen i samband med årsredovisningen redovisa en uppföljning och analys av arbetet med en sammanhållen landsbygdspolitik. Vidare ska en fördjupad analys av utveckling och måluppfyllelse av en sammanhållen landsbygdspolitik lämnas till regeringen vart fjärde år. En första fördjupad analys ska rapporteras till Regeringskansliet senast den 1 september 2021.

Tillväxtverket ska därtill i samarbete med utpekade statliga myndigheter och andra relevanta aktörer utarbeta en metodik för landsbygdsanalyser och konsekvensbedömningar i olika samhällssektorer. Utgångspunkt för detta arbete ska vara hur de utpekade statliga myndigheternas verksamhet påverkar landsbygderna. Metodiken ska syfta till att stödja statliga myndigheter i arbetet med att, utifrån dessas respektive ansvarsområden, bidra till att målen för landsbygdspolitiken nås och bidra till att på ett naturligt sätt stärka landsbygdsperspektivet i verksamheten hos statliga myndigheter. Förslaget ska ta hänsyn till hur olika landsbygders förutsättningar skiljer sig åt och beakta förutsättningarna för myndighetssamverkan.

Tillväxtverket har även haft i uppdrag att ta fram ett förslag till genomförande av ett antal näringslivsinsatser som syftar till att stärka företagens konkurrensförmåga i Sveriges landsbygder genom ökad kunskaps- och innovationsutveckling, teknikanvändning och digitalisering samt genom satsningar på besöksnäringen. I underlaget skulle det bl.a. belysas hur förenklade statliga regelverk, förbättrade rutiner för ärendehantering m.m. kan bidra till att minska hindren för tillväxt och utveckling av näringslivet på landsbygderna samt kostnadsberäkningar för eventuella insatser lämnas. Detta

uppdrag redovisades i rapporten Landsbygdsuppdraget – Förslag på näringslivsinsatser och besöksnäring i oktober 2018 (dnr Å2018-1189). I rapporten föreslog Tillväxtverket bl.a. insatser som fokuserar på att förenkla tillämpningen av regelverk genom att förstärka det pågående arbetet inom digitalisering och teknik- och företagsutveckling genom ny kunskap, teknikinvesteringar och digital rådgivning.

Som en följd av den ovan nämnda rapporten beslutade regeringen i juni 2019 att ge Tillväxtverket ett uppdrag om näringslivsinsatser och insatser inom besöksnäringen inom ramen för en sammanhållen landsbygdsolitik under 2019 (N2019/02257/RTL). Enligt uppdragsbeskrivningen ska Tillväxtverket utgå från befintliga insatser som har särskild relevans för företag som är verk samma på landsbygderna. I de fall insatserna syftar till ökad digitalisering hos företag ska Tillväxtverket bygga vidare på erfarenheter från sitt arbete med Digitaliseringslyftet men göra nödvändiga anpassningar utifrån förutsättningar för företag i landsbygdsområden. Digitaliseringsinsatserna ska svara mot företagets behov i olika utvecklingsstadier och kan exempelvis omfatta information, kompetensutveckling, externt stöd och stöd till såväl materiella som immateriella investeringar. I uppdraget ingår även att genomföra insatser för att stärka besöksnäringen på landsbygderna, bl.a. genom att främja den strategiska utvecklingen och samverkan mellan aktörerna inom naturturism. Tillväxtverket anger myndighetens årsredovisning för 2019 att genomförandet av insatserna i regeringsuppdraget kommer att pågå under hela 2020 och att resultat och effekter av projekt och insatser i uppdraget kommer att kunna presenteras i årsredovisningen för 2020.

Vidare gav regeringen Tillväxtverket i juni 2019 uppdraget att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet (N2019/02162/RTL delvis). Enligt uppdragsbeskrivningen ska Tillväxtverket utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet inklusive sammanhållningspolitiken. De insatser som genomförs ska leda till resultat genom att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet integreras i ordinarie verksamhet. Uppdraget ska innefatta ett intersektionellt perspektiv. Tillväxtverket ska för att utveckla och stärka hållbarhetsarbetet särskilt bidra till att sprida erfarenheter från relevant forskning, samverkan mellan landstingen och Gotlands kommun och statliga myndigheter, inklusive länsstyrelserna samt övriga relevanta aktörer, att kunskaper och erfarenheter, om bl.a. hur olika perspektiv och aktörer kan bidra till hållbar utveckling, sprids mellan landstingen och Gotlands kommun, statliga myndigheter, inklusive länsstyrelserna, och övriga relevanta aktörer, att utveckla verktyg och metoder för hur arbetet kan utvecklas och att utveckla handläggningen av projektmedel, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service. Delrapporter av uppdraget ska lämnas in till Näringsdepartementet senast den 12 april under åren 2020–2022, och en slutrapport och en utvärdering av uppdraget ska lämnas senast den 31 december 2022.

Regeringen gav Tillväxtverket i oktober 2019 uppdraget att analysera och föreslå åtgärder för att underlätta kompetensförsörjningen i Sveriges landsbygder (N2019/02735/RTL). Syftet med uppdraget är att identifiera åtgärder som kan underlätta för företag och offentliga arbetsgivare att rekrytera rätt kompetens och därigenom bidra till en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten ska bl.a. analysera inom vilka sektorer och yrken arbetsgivare har, eller bedöms komma att få, särskilt svårt att hitta kompetens på landsbygden samt föreslå åtgärder för att underlätta kompetensförsörjningen i Sverige landsbygder. Uppdraget ska delredovisas senast den 31 mars 2020 och slutredovisas senast den 30 juni 2020.

I regleringsbrevet för 2020 fick Tillväxtverket bl.a. följande uppdrag.

- Redovisa förslag och genomförda åtgärder för att öka måluppfyllelsen för de mål som regeringen aviserat för förenklingsarbetet enligt budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 24). Redovisningen ska lämnas in till regeringen senast den 22 februari 2021 (uppdrag 2.1 Mål för förenklingsarbete under rubriken 2. Enklare och mer attraktiva villkor och förutsättningar för företag).
- Sammanställa och analysera de statliga myndigheternas slutrapportering av genomförda insatser inom regional tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik inom ramen för myndigheternas långsiktiga strategier för det regionala tillväxtarbetet för perioden 2014–2020. I uppdraget ingår att tillhandahålla anvisningar för slutrapporteringarna. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 april 2021 (uppdrag 3.1 Sammanställning av statliga myndigheters slutrapportering under rubriken Hållbar regional utveckling).
- Bistå Regeringskansliet i framtagandet av en ny nationell strategi för hållbar regional utveckling. I uppdraget ska kunskap och erfarenheter från dialoger och samverkan med regionerna samt sammanställningar av regionernas regionala tillväxtarbete tas till vara (uppdrag 3.2 Nationell strategi under rubriken Hållbar regional utveckling).
- Ta fram en kunskapsutvecklande rapport som är baserad på aktuell forskning om synergier och länkar mellan stad och land med bäring på företagande, sysselsättning, boende och välfärd. Rapporten ska särskilt belysa den sociala hållbarheten. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Sveriges lantbruksuniversitet och andra statliga myndigheter och aktörer. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 18 september 2020 (uppdrag 3.4 En kunskapsutvecklande rapport: Länkar mellan stad och land).
- Bistå Regeringskansliet under 2020–2022 i analysen med kommande EU-regelverk med koppling till regionala företagsstöd. I uppdraget ingår att bistå i arbetet att ta fram en ny s.k. regionalstödslista (uppdrag 3.6 Regionala företagsstöd).

Regionalt tillväxtarbete efter 2020

Inledning

Den nuvarande strukturfondsperioden sträcker sig till 2020 och arbetet med utformningen av den nya sammanhållningspolitiken för 2021–2027 pågår för närvarande på lokal, regional, nationell och europeisk nivå. Även den nuvarande nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft löper ut 2020.

Framtida utmaningar och prioriteringar för den regionala tillväxtpolitiken

Tillväxtverket fick i regleringsbrevet för 2019 uppdraget att ta fram en kunskapsutvecklande rapport om framtida utmaningar och prioriteringar för den regionala tillväxtpolitiken (N2019/02069/BI uppdrag 2.9). Enligt uppdraget skulle rapporten utifrån pågående utveckling och trender såväl nationellt som internationellt beskriva samhällsutmaningar och möjligheter som den regionala tillväxtpolitiken inom en tioårsperiod kan behöva ta hänsyn till. Vidare skulle Tillväxtverket analysera hur olika typer av regioner kan komma att påverkas av utvecklingen samt ge förslag på åtgärder och prioriteringar med syftet att skapa utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Uppdraget redovisades i september 2019 i rapporten Utvecklingskraft i hela Sverige 2030 – Kunskap om regionala förutsättningar för tillväxt (Rapport 0292).

Regionernas framtida prioriteringar

Eftersom arbetet med att utveckla en ny nationell strategi för hållbar regional tillväxt både påverkar regionernas utvecklingsmöjligheter och bygger på deras behov erbjöd regeringen i november 2018 regionerna, som sedan den 1 januari 2019 alla har ett lagstadgat enhetligt regionalt utvecklingsansvar, att lämna in redovisningar av sina identifierade framtida prioriteringar och utmaningar för att bidra till en uppdaterad och samlad bild av länens situation och ställningstaganden (N2019/01698/RTL). Samtliga regioner antog erbjudandet. Syftet med regionernas redovisningar är att bidra till en fördjupad kunskap om regionernas framtida prioriteringar inom det regionala tillväxtarbetet och EU:s sammanhållningspolitik för perioden 2021–2027, inklusive europeiskt territoriellt samarbete (Interreg). Redovisningarna överlämnades till Näringsdepartementet våren 2019, varpå Tillväxtverket fick i uppdrag att sammanställa och analysera regionernas rapporter samt komplettera med myndighetens egen syn. Tillväxtverket presenterade i september 2019 rapporten Regionalt tillväxtarbete efter 2020 – Regionernas framtida prioriteringar (Rapport 0298).

Rapporterna som nämns ovan är kunskapsunderlag för regeringens arbete med att ta fram en ny nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft bortom 2020 och i arbetet med utformningen av den nya sammanhållningspolitiken för 2021–2027.

Regeringens nationella prioriteringar

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg. omr. 19) att den regionala tillväxtpolitiken bör utvecklas för att bättre kunna möta samhällsutmaningarna och ta till vara de möjligheter som de skapar. Växande utmaningar inom bl.a. miljö och klimat, energi, social sammanhållning, kompetensförsörjning och demografi innebär en samhällsomställning, vilket även ställer krav på politikens inriktning och genomförande såväl nationellt som regionalt. Stora skillnader mellan och inom olika regioner visar även att det behövs en mer regionalt och lokalt anpassad politik.

Regeringen anger vidare att regionala hänsyn och tvärsektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden är av avgörande betydelse för att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Regeringen ska därför se över statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Regeringen avser även att se över de uppgifter som följer av det regionala utvecklingsansvaret för att se om ansvar och roller kan behöva förtydligas.

Regeringens prioriteringar för programperioden 2021–2027

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg. omr. 19) att Regionalfonden under programperioden 2021–2027 ska syfta till att hålla ihop EU och Sverige samt stödja regionernas utvecklingskraft, näringslivets konkurrenskraft och sysselsättning. För Sveriges del är det viktigt att insatserna bidrar till ett grönt, hållbart och mer innovativt Europa, och några av de utmaningar där Regionalfonden kan bidra är inom klimat- och energiområdet, forskning, innovation, konkurrenskraft i små och medelstora företag och digitalisering. De insatser som genomförs ska vara innovativa och ha högt mervärde för EU. Stor hänsyn ska tas till olika territoriella förutsättningar, såsom de geografiskt långa avstånd som finns i stora delar av landet.

Regeringen anför vidare i budgetpropositionen för 2020 att det gränsöverskridande samarbetet även i fortsättningen ska ges hög prioritet och att de territoriella samarbetsprogrammen, Interreg, ska skapa ett genuint mervärde för EU. Regeringen bedömer att en viktig förutsättning för de territoriella samarbetsprogrammets möjligheter att bidra till en hållbar regional utveckling är att de är samordnade med övrigt regionalt, nationellt och europeiskt arbete. En översyn av programstruktur och inriktning bör göras i syfte att undvika överlappande geografisk indelning och inriktning. Det gäller framför allt program där samarbetet är inriktat mot samma länder och regioner. Översynen ska göras i gränsöverskridande samverkan mellan berörda länder.

Transportbidraget

Transportbidraget är ett regionalt statsbidrag som kan betalas ut som en kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor. Bidraget syftar till att stimulera till höjd

förädlingsgrad i områdets näringsliv. Transporten ska ske på järnväg, i yrkesmässig trafik på väg eller till sjöss. Bidragets storlek är inte beroende av transportslag. Transportbidraget kan sedan den 1 juli 2017 även beviljas till företag för transporter av vidareförädlade produkter inom bl.a. jordbruks- och livsmedelssektorn. Transportbidraget har varit föremål för flera översyner, och utskottet har i tidigare betänkanden refererat till studier genomförda av Tillväxtverket och Tillväxtanalys (bet. 2017/18:NU19). Utskottet avstyrkte senast våren 2019 (bet. 2018/19:NU8) förslag om transportbidraget.

Regeringen redovisar i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19) att 427 miljoner kronor under 2018 betalades ut i transportbidrag och att utbetalningarna de senaste tre åren har ökat, beroende på dels den starka konjunkturen med ökad efterfrågan som medfört högre produktion och därmed ökade transporter, dels förändringen i EU:s lagstiftning, vilken under 2018 innebar ett tillskott på ett femtiotal livsmedelsföretag som nya mottagare av transportbidraget.

Utskottet konstaterade i betänkandet Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (bet. 2019/20:NU2) att regeringen föreslog ytterligare medel för anslaget 1:2 Transportbidrag, bl.a. som en följd av ändringar i EU:s lagstiftning om gruppundantag för statsstödsreglerna. Utskottet välkomnade att även företag för transporter av vidareförädlade produkter inom bl.a. jordbruks- och livsmedelssektorn numera kan beviljas bidraget och ville i sammanhanget påminna om vad det tidigare sagt om vikten av att de företag som är berättigade till stöd känner till att det finns.

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2020 Tillväxtverket uppdraget att analysera möjligheterna att utforma transportbidraget så att hänsyn tas till klimataspekter, i syfte att bidra till Sveriges klimatmål. Enligt uppdraget ska syftet med transportbidraget bibehållas och myndigheten ska belysa konsekvenserna för företagen av en eventuell förändring av stödet. Tillväxtverket ska utifrån analysen föreslå möjliga ändringar i förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 mars 2021.

Riksrevisionen inledde i november 2019 en granskning av transportbidraget. Riksrevisionen avser att granska om transportbidraget effektivt främjar regional utveckling samt hur balansen mellan mål för regional tillväxt och klimatmål hanteras.

Utskottets ställningstagande

I motionerna 2019/20:367 (SD), 2019/20:2026 (M), 2019/20:2311 (S), 2019/20:2542 (M), 2019/20:2979 (M) och 2019/20:3358 (L) framhålls på olika sätt att alla Sveriges regioner ska få möjlighet att utvecklas och att det ska finnas förutsättningar att leva, arbeta och driva företag i alla delar av landet. Utskottet vill med anledning av dessa motioner inledningsvis påminna om det övergripande målet för landsbygdspolitiken som är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd

som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet och det nyligen beslutade nya målet för den regionala tillväxtpolitiken definierat som utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Utskottet har vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden, senast våren 2019 (bet. 2018/19:NU8), uttalat att det krävs insatser på många olika områden och en aktiv och modern regionalpolitik där det regionala perspektivet synliggörs för att nå detta mål. Genom att se till de skillnader som finns när det gäller möjligheter och utmaningar i olika regioner skapas förutsättningar för utveckling och tillväxt i hela landet. Politiken måste vidare enligt utskottet vara ett effektivt verktyg för en rättvis, inkluderande och hållbar utveckling i Sveriges alla regioner, såväl i gles- och landsbygder som i storstäder. Utskottet framhöll att politiken på så vis kan möta vår tids stora samhällsutmaningar som är kopplade till demografi, globalisering, klimat och energi. Utskottet står fast vid sin tidigare bedömning av behovet av en aktiv och effektiv regional tillväxtpolitik som kommer hela landet till del. Utskottet vill i detta sammanhang även påminna om det uppdrag som Tillväxtverket har fått för att stärka och utveckla arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet samt regeringens arbete med att ta fram en ny nationell strategi för hållbar regional utveckling.

I motion 2019/20:2676 (M) förordas att en utredning med ett särskilt regelförenklingsuppdrag tillsätts. I motion 2019/20:1424 (S) föreslås en regionalintegrering i budgetprocessen genom att belysa vilka konsekvenser olika förslag och beslut får för glesbygdskommunerna och landsbygden, och i motion 2019/20:3106 (C) vill motionärerna att det införs konsekvensbeskrivningar för att landsbygdssäkra beslut på nationell, regional och kommunal nivå. Med anledning av dessa motioner vill utskottet hänvisa till dels regeringens allmänna regelförenklingsarbete, dels de olika regelförenklingsuppdrag som regeringen gett Tillväxtverket, och som redogjorts för i det föregående. Vidare vill utskottet även hänvisa till Tillväxtverkets uppdrag att utarbeta en metodik för landsbygdssanalyser och konsekvensbedömningar i olika samhällssektorer med utgångspunkt i hur statliga myndigheters verksamhet påverkar landsbygderna.

Med anledning av förslagen i motionerna 2019/20:1192 (S) om att se över statens regionalpolitiska ansvar, 2019/20:1885 (M) om myndigheternas ansvar för landsbygdspolitik, 2019/20:3251 (C) om en översyn om hur det regionala ansvaret hos myndigheter kan tydliggöras och stärkas och 2019/20:2760 (KD) om att alla regioner i landet ska arbeta strategiskt med utveckling av den sociala ekonomin, påminner utskottet om att regeringen, för att förbättra den nationella samordningen, inom ramen för en sammanhållen landsbygdspolitik, har gett Tillväxtverket i uppdrag att verka för ett mer samordnat agerande bland statliga aktörer. Här vill utskottet även hänvisa till de utpekade statliga myndigheternas och den statliga stiftelsens långsiktiga strategier för medverkan i det regionala tillväxtarbetet, regionernas (och med vissa undantag Gotlands) regionala utvecklingsansvar och förordningen om det regionala tillväxtarbetet, där bl.a. ansvaret för att ta fram regionala utvecklingsstrategier som

ska bidra till sektorsövergripande samverkan mellan länen och mellan aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå, regleras.

Utskottet har upprepade gånger, senast våren 2019 (bet. 2018/19:NU8), avstyrkt motioner om inrättande av ekonomiska frizoner i enlighet med det som anförs i motionerna 2019/20:2979 (M) och 2019/20:1760 (C) och om en översyn av hur regionala utvecklingsmedel fördelas mellan länen i enlighet med det som anförs i motion 2019/20:2194 (M). Utskottet ser inte någon anledning att ompröva sitt tidigare ställningstagande i dessa frågor.

När det gäller motion 2019/20:3251 (C) om åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i företag vill utskottet påminna om dels det arbete som bedrivs inom ramen för de regionala utvecklingsstrategierna, dels det uppdrag som regeringen gett Tillväxtverket att analysera och föreslå åtgärder för att underlätta kompetensförsörjning i Sveriges landsbygder.

I fråga om motion 2019/20:1262 (S) om industrins regionala betydelse vill utskottet hänvisa till bl.a. det arbete som utförs av Tillväxtverket inom projektet Smart industri i regionerna 2.0 som pågår under 2019–2020 där det är regionernas specifika förutsättningar och behov som står i fokus.

Vad gäller förslagen som berör EU:s regionalpolitik och strukturfonder i motionerna 2019/20:3334 (KD) och 2019/20:2055 (L) vill utskottet hänvisa till det regeringen anför i budgetpropositionen för 2020 om att det gränsöverskridande samarbetet även fortsättningsvis ska ges hög prioritet, om vikten av att de territoriella samarbetsprogrammen ska skapa ett genuint mervärde för EU, om att programstrukturer och inriktningar bör ses över för att undvika överlappningar och om att de insatser som genomförs ska vara innovativa och ha högt mervärde för EU.

Vad gäller förslaget om att öka informationsspridningen om möjligheterna att få transportbidrag i motion 2019/20:367 (SD) konstaterar utskottet att regeringens redovisning i budgetpropositionen för 2020 visar på att utbetalningarna de senaste tre åren har ökat. Utskottet vill med anledning av nyss nämnda motioner hänvisa dels till Tillväxtverkets uppdrag om att analysera en eventuell förändring av bidraget och vilka konsekvenser av en sådan skulle få för företagen, dels Riksrevisionens pågående granskning av transportbidraget. Därtill vill utskottet påminna om vad det senast hösten 2019 (bet. 2019/20:NU2) sa om vikten av att de företag som är berättigade till stöd känner till att det finns.

Sammanfattningsvis anser utskottet att en strategisk och aktiv regionalpolitik är centralt för att människor ska kunna bo och verka i alla delar av landet och för att Sverige ska utvecklas i positiv riktning. Utskottet har därmed ingen annan uppfattning än den som uttrycks i flera av de aktuella motionerna.

Utskottet kan även konstatera att det för närvarande pågår ett stort antal insatser inom ramen för den sammanhållna landsbygdspolitiken och med anledning av det nya målet för den regionala tillväxtpolitiken. Utskottet kan därtill konstatera att flera program och strategier på regional, nationell och europeisk nivå löper ut 2020. Utskottet noterar i detta sammanhang att regeringen för närvarande arbetar tillsammans med berörda aktörer för att ta fram

program och strategier som ska ersätta de nuvarande bortom 2020. Utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av detta arbete.

Mot bakgrund av det pågående och aviserade arbetet ser utskottet inte något skäl för riksdagen att rikta några tillkännagivanden till regeringen enligt det som föreslås i de aktuella motionerna. Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Utvecklingen i vissa län och regioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden i bilaga 2 med hänvisning till att åtgärder som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter.

Motionerna

De motioner som berör åtgärder i specifika län eller regioner finns förtecknade i en tabell i bilaga 2.

Vissa kompletterande uppgifter

Utskottet har flera gånger, senast våren 2019, behandlat motioner där åtgärder och insatser för specifika delar av landet begärts (bet. 2018/19:NU8). Utgångspunkten i utskottets prövning av motioner av detta slag har sedan hösten 2007 varit det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Utskottet har framhållit (bet. 2016/17:NU16) sin förståelse för att enskilda ledamöter vill uppmärksamma problem eller framgångsrika insatser i vissa geografiska områden. Samtidigt har utskottets principiella uppfattning varit att de åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter. Motionsyrkanden som handlat om specifika regioner eller län har med utgångspunkt i dessa principer avstyrkts.

Utskottet har i detta sammanhang samtidigt påtalat de principer som riksdagen sedan tidigare uttalat om att frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse bör underställas riksdagen (bet. 2018/19:NU8).

Utskottets ställningstagande

Som redogjorts för i det föregående har utgångspunkten i utskottets prövning av motioner som handlar om utvecklingen i särskilda län eller regioner sedan

hösten 2007 varit det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken. Sedan hösten 2019 har detta övergripande mål efter beslut av riksdagen kompletterats med hållbarhetsaspekter, dvs. utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet.

Utskottet vill åter framhålla sin förståelse för att enskilda ledamöter vill uppmärksamma problem eller framgångsrika insatser i vissa specifika geografiska områden. Samtidigt har utskottets principiella hållning varit att de åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter.

Sammantaget ser utskottet inte något skäl att i nuläget frångå sin principiella hållning när det gäller de aktuella förslagen och avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden som redovisas i bilaga 2.

Reservationer

1. Lokalisering och organisering av statliga myndigheter, punkt 1 (C)

av Peter Helander (C) och Per Schöldberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 7,

bifaller delvis motion

2019/20:1792 av Per Åsling och Peter Helander (båda C) och

avslår motionerna

2019/20:883 av Pål Jonson (M),

2019/20:1181 av Viktor Wärnick (M),

2019/20:1352 av Jörgen Berglund (M),

2019/20:1403 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),

2019/20:1953 av Robert Hannah (L) yrkande 1 och

2019/20:2099 av Mikael Dahlgvist (S).

Ställningstagande

Svensk ekonomi står inför stora förändringar. Många regioner och kommuner ges inte tillräckliga förutsättningar att växa och blomstra. Sverige har samtidigt fantastiska möjligheter. I hela landet omvandlas olika idéer till små och växande företag som skapar nya arbetstillfällen. Många av Sveriges mest dynamiska orter finns utanför storstadsområdena och visar att med rätt förutsättningar kan hela Sverige växa.

En stark arbetsmarknad är avgörande för att familjer med olika utbildningsbakgrund ska kunna bosätta sig eller bo kvar på landsbygderna. Tillgången till både praktiska och teoretiska yrken är därför viktig för både män och kvinnor. Om arbetsmarknaden på Sveriges landsbygder utarmas kommer färre människor och familjer ha möjlighet att leva och verka där. Därför anser vi att det är beklagligt att de omlokaliseringar av statliga jobb som skett ofta gått till regionala tillväxtcentra där det jämförelsevis inte råder någon brist på den typen av arbetstillfällen. Det finns flera skäl att fortsätta arbetet med att omlokalisera vissa myndigheter, både för att minska myndigheternas hyreskostnader och för att stärka arbetsmarknaden i hela landet. Vi anser i enlighet med det som anförs i motion 2019/20:3106 (C), att omlokaliseringar liksom etableringar av servicekontor och filialer inte bara ska gå till regionala tillväxtorter utan också till

orter i Sveriges landsbygder, exempelvis orter som förlorat statliga arbetstillfällen. Den nyss nämnda motionen tillstyrks således i berörd del. I den mån motion 2019/20:1792 (C) sammanfaller med det vi här anför kan även den anses tillgodosedd och tillstyrks därmed delvis. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

2. Stöd till lanthandlare, punkt 2 (M, SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Lotta Finstorp (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Maria Stockhaus (M) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:367 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9 samt

2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1 och 5.

Ställningstagande

Sverige är ett till ytan stort land med omfattande landsbygd och glesbygd. Människor ska kunna leva, bo och arbeta i hela Sverige Dessvärre upplever många människor som bor utanför städerna att landsbygdens villkor är otillräckliga och att det i för liten utsträckning går att påverka sin situation.

För oss är det därför helt centralt att Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tillvaratas i hela landet, och att människor och företag ges möjligheter att växa och utvecklas oavsett var i Sverige man bor eller verkar.

Vi står bakom ett fortsatt förstärkt driftstöd till små butiker i sårbara och utsatta glesbygder. I linje med det som anförs i motionerna 2019/20:2676 (M) och 2019/20:367 (SD) anser vi att det är mycket viktigt att det förstärkta driftstödet till små butiker i sårbara och utsatta glesbygder som riksdagen beslutat om noggrant följs upp och utvärderas av ansvarig myndighet för att säkerställa att det har avsedd effekt. Det finns också anledning att se över möjligheterna att genomföra en mer behovsanpassad prövning vid ansökan om driftstöd, utöver de uppställda grundkraven för stödet. Vid beviljande av driftstöd bör även hänsyn tas till kostnader som följer av eventuella påtvingade investeringar med anledning av t.ex. nya lagar och EU-regler.

Vidare menar vi i enlighet med det som anförs i ovannämnda motioner att det bör bli enklare för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag. De dagligvarubutiker som drivs i glest befolkade delar av landet fyller en viktig funktion. Samtidigt är det svårt att få en dagligvarubutik på landsbygden att klara

sig ekonomiskt. Möjligheten att erbjuda flera typer av service är därför viktig för handlarna, både för att kunna locka fler kunder och för att verksamheten ska bli ekonomiskt mindre sårbar. Det kan exempelvis handla om att vara ombud för post, paketförmedling, apotek, spel och systembolag. Lanthandlarna utgör viktiga nav i de bygder i vilka de är verksamma, och den potentiella skada förlusten av dessa ombudstjänster skulle innebära för lokalbefolkningen om lanthandeln som tillhandahåller dem tvingas lägga ned kan inte försummas.

Vi anser därför att statliga bolag såsom Apoteket, Systembolaget, Svenska spel och Postnord bör få tydliga uppdrag att genomlysna sina villkor för att identifiera och ändra villkor som i onödan gör det svårt för lanthandlare och andra verksamheter i glest befolkade delar av landet att bli ombud. Därtill bör regeringen ge de statliga bolagen i uppdrag att se över sin modell för hur ombuden i glesbygd ersätts och återkomma med ett förslag på höjd ersättning för de lokala ombuden.

Därmed tillstyrker vi motionerna 2019/20:367 (SD) och 2019/20:2676 (M) i berörda delar.

3. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 3 (C)

av Peter Helander (C) och Per Schöldberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1 och
avslår motionerna
2019/20:598 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9,
2019/20:1202 av Isak From och Björn Wiechel (båda S),
2019/20:1561 av Jan R Andersson (M) yrkande 1,
2019/20:1794 av Per Åsling och Peter Helander (båda C),
2019/20:2337 av Ida Karkiainen m.fl. (S),
2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 72 och
2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige behöver en handlingskraftig politik som förenklar regler och sänker kostnader för jobb och företagande. Företagandet i Sveriges landsbygder hämmas ofta av statliga pekpinnar och betydande fyrkantighet från myndigheters sida. Vi menar att perspektiven behöver ändras. Riksdagen bör därför, i enlighet med vad som anförs i motion 2019/20:3106 (C) tillkännage

för regeringen att den behöver formulera fler främjandeuppdrag till statliga myndigheter i syfte att förbättra myndigheternas service gentemot människor. En myndighets uppgift ska inte enbart vara att kontrollera och stoppa felaktigheter, utan också att hjälpa människor och företag att göra rätt. Detta fordrar utbildningsinsatser för den personal som ska stödja landsbygdernas företag. Motion 2019/20:3106 (C) tillstyrks därmed i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

4. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 3 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 72 och
2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 4 och
avslår motionerna
2019/20:598 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9,
2019/20:1202 av Isak From och Björn Wiechel (båda S),
2019/20:1561 av Jan R Andersson (M) yrkande 1,
2019/20:1794 av Per Åsling och Peter Helander (båda C),
2019/20:2337 av Ida Karkiainen m.fl. (S) och
2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

En av förutsättningarna för att stävja utflyttningen från små orter är att skapa förutsättningar som gör livet i glesbygden enklare att leva. Rimliga avstånd till grundläggande service, såväl offentlig som kommersiell, ger fler den praktiska möjligheten att bo kvar på landet – eller att flytta dit.

Stat och kommun behöver samverka med det lokala näringslivet och det civila samhället för att skapa förutsättningar för en grundläggande kommersiell service utifrån den lokala bygdens förutsättningar. I vissa glesbygder är förutsättningarna begränsade för att kommersiella aktörer ska kunna bidra till och skapa en god tillgång till kommersiell service. Det statliga stödet till kommersiell service på landsbygden är därför viktigt.

Grundläggande offentlig service ska vara lättillgänglig för alla i landet och jag anser att man behöver underlätta för myndigheter och kommuner att samarbeta kring detta. Ett bra sätt är att upprätta s.k. servicecenter i anslutning till den lokala lanthandeln eller andra etablerade samlingspunkter i landsortssamhällena. Det finns uppgifter som en lanthandel kan sköta på uppdrag av det

offentliga, vilket fler borde få upp ögonen för. Därigenom kan knutpunkten i bygdens gemensamma liv bli ännu starkare. I arbetet med att få en välfungerande service i hela landet har landsbygdens och näringarnas intresseorganisationer viktiga roller att spela, men inte minst måste kommuner och regioner se dessa möjligheter och ta vara på dem.

Jag menar därför i enlighet med det som uttrycks i motionerna 2019/20:2760 (KD) och 2019/20:3334 (KD), att regelverken behöver ses över för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet. De nämnda motionerna tillstyrks i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

5. Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 4 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18 och avslår motionerna

2019/20:706 av Mats Nordberg och Staffan Eklöf (båda SD),

2019/20:1172 av Viktor Wärnick (M),

2019/20:1353 av Jörgen Berglund (M),

2019/20:1755 av Per Åsling (C) yrkande 1,

2019/20:1772 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2019/20:1881 av Saila Quicklund (M),

2019/20:1883 av Saila Quicklund (M),

2019/20:2339 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2019/20:2568 av Mats Green (M) yrkande 2 och

2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 43.

Ställningstagande

I dag finns det bygdemedel som ekonomiskt ersätter de bygder som påverkats av utbyggnaden av vattenkraft. Ersättningen regleras i lag och innebär att den som har tillstånd till vattenverksamhet ska betala en årlig bygdeavgift. Dessa medel ska i första hand ersätta de kostnader som uppstått för att förebygga eller minska skadan eller ersätta skadan från vattenverksamheten. Återstående

medel fördelas sedan av länsstyrelsen och kan användas till både lån och bidrag som främjar det lokala näringslivet eller service i bygden.

Motsvarande bygdemedel för vindkraften finns inte reglerat i lag, men ges i dag på frivillig basis runt om i landet som en ersättning till de intressenter som är berörda av vindkraftsetableringar utan att vara markägare. Avsaknaden av ett tydligt regelverk har utmynnat i en mängd olika lokala varianter av bygdepeng vid vindkraftsetableringar, där även ersättningsnivåerna kan skilja sig på ett betydande sätt.

För att öka rättvisan mellan olika bygder vid en vindkraftsetablering anser vi i likhet med vad som sägs i motion 2019/20:389 (SD) att bygdemedel för vindkraften bör hanteras på samma sätt som för vattenkraften och regleras i lag. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att den ska återkomma till riksdagen med förslag om att införa en reglerad bygdepeng för vindkraften.

Därmed tillstyrks motion 2019/20:389 (SD) i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

6. Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 4 (C)

av Peter Helander (C) och Per Schöldberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 43,
bifaller delvis motionerna
2019/20:1755 av Per Åsling (C) yrkande 1 och
2019/20:1772 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) samt
avslår motionerna
2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18,
2019/20:706 av Mats Nordberg och Staffan Eklöf (båda SD),
2019/20:1172 av Viktor Wärnick (M),
2019/20:1353 av Jörgen Berglund (M),
2019/20:1881 av Saila Quicklund (M),
2019/20:1883 av Saila Quicklund (M),
2019/20:2339 av Ida Karkiainen m.fl. (S) och
2019/20:2568 av Mats Green (M) yrkande 2.

Ställningstagande

För oss är det självklart att människor i större utsträckning ska få behålla frukterna av sitt eget arbete. Lika självklart är det att regioner som bidrar med värdefull produktion får behålla delar av detta värde. Skattebaser är ett effektivt verktyg för att öka människors inflytande över sin vardag. Därför anser vi att skattepolitiken ska användas som redskap för att vara tillväxtskapande i hela landet. Detta är en viktig del av skattepolitiken vid en skattereform.

Att använda skattepolitiken som ett tillväxtredskap för hela landet kan möjliggöras genom att regionalisera fler delar av den statliga fastighetsskatten i syfte att stärka den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. I likhet med vad som anförs i motion 2019/20:3251 (C) anser vi att man bör utreda hur ett antal skattebaser skulle kunna regionaliseras, så att regionerna får behålla en större andel av de värden som skapas hos dem. Ett första steg är att regionalisera fastighetsskatten på vattenkraft- och vindkraftkraftverk.

Riksdagen bör mot denna bakgrund göra ett tillkännagivande till regeringen om att den vid en större översyn av skattesystemet ska utreda hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras. Därmed tillstyrks den nämnda motionen i berörd del. I den mån motionerna 2019/20:1755 (C) och 2019/20:1772 (C) sammanfaller med det vi här har anfört kan även de anses tillgodosedda och tillstyrks därmed delvis. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

7. Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 4 – motiveringen (V)

av Jessica Wetterling (V).

Ställningstagande

Jag anser att regioner som bidrar med värdefull produktion av t.ex. vattenkraft ska få behålla delar av detta värde. Det är viktigt för att främja landsbygdsutvecklingen. Trots att vattenkraften genererar enorma summor kommer endast en mycket liten andel av överskottet från vattenkraftsproduktionen kommunerna till del. Regeringen har i och med den energipolitiska överenskommelsen valt att sänka fastighetsskatten på vattenkraft samtidigt som man inte har någon annan lösning på hur man ska kunna återföra medel till kommunerna utöver den s.k. närområdesersättningen (även kallad bygdepeng). Norge har valt en annan modell där kommunerna får en betydligt högre ersättning för de negativa konsekvenserna av utbyggnaden av vattenkraften. Jag vill att möjligheterna att införa en liknande modell i Sverige bör ses över framöver så att en större del av kraftbolagens vinster kan återföras till de kommuner och regioner där vattenkraften produceras.

Jag vill även att en motsvarande lagstadgad närområdesersättning, en bygdepeng, framöver införs för vindkraften. Ersättningen som vindkraftsbolagen därmed skulle komma att behöva betala borde på samma sätt som i dag är fallet

med bygdemedel för vattenkraften komma lokalsamhällen till godo. Redan i dag har det på olika håll efter krav från kommuner uppstått en frivillig närområdesersättning. En reglering behövs dock för att alla berörda kommuner ska få ersättning.

Jag, tillsammans med andra företrädare för Vänsterpartiet, avser därför att framöver återkomma med förslag till riksdagen i enlighet med ovan beskrivna inriktning. Jag anser dock inte att riksdagen i nuläget bör göra något tillkännagivande till regeringen med anledning av de här aktuella motionerna. De bör följaktligen avslås.

8. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (M)

av Lotta Finstorp (M), Mattias Karlsson i Luleå (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2676 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 6 och avslår motionerna

2019/20:367 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 4,

2019/20:1192 av Fredrik Lundh Sammeli (S),

2019/20:1262 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,

2019/20:1424 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),

2019/20:1760 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2019/20:1885 av Saila Quicklund (M),

2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4,

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17,

2019/20:2194 av Lotta Finstorp (M),

2019/20:2311 av Johan Andersson m.fl. (S),

2019/20:2542 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,

2019/20:2979 av Edward Riedl (M),

2019/20:3106 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 26,

2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 25 och 40,

2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och

2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige är ett till ytan stort land med omfattande landsbygd och glesbygd. Vi anser att människor ska kunna leva, bo och arbeta i hela Sverige. Dessvärre

upplever många människor som bor utanför städerna att landsbygdens villkor är otillräckliga och att det i för liten utsträckning går att påverka sin situation.

För oss är det därför helt centralt att Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tillvaratas i hela landet, och att människor och företag ska ges möjligheter att växa och utvecklas oavsett var i Sverige de bor eller verkar.

Politikens viktigaste roll är att skapa förutsättningar och röja hinder för att människor och företag ska kunna växa av egen kraft. I dag sätter myndigheters agerande och regelkrångel käppar i hjulet för boende och företag på landsbygden. Det rör sig om allt från huset som inte blir byggt på grund av krångliga regler till företag som lägger alltför mycket tid på administration. Det behövs mindre regelkrångel för att underlätta för landsbygdens företag att växa och för att göra det enklare att leva på landsbygden.

Vi anser därför i enlighet med vad som anförs i motion 2019/20:2676 (M) att regeringen bör tillsätta en utredning med ett särskilt regelförenklingsuppdrag i syfte att skapa bättre förutsättningar för människor och företag att leva och verka på landsbygden.

Således tillstyrker vi den nyss nämnda motionen i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

9. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:367 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 4 samt avslår motionerna

2019/20:1192 av Fredrik Lundh Sammeli (S),

2019/20:1262 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,

2019/20:1424 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),

2019/20:1760 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2019/20:1885 av Saila Quicklund (M),

2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4,

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17,

2019/20:2194 av Lotta Finstorp (M),

2019/20:2311 av Johan Andersson m.fl. (S),

2019/20:2542 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,

2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,

2019/20:2979 av Edward Riedl (M),
2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 26,
2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 25 och 40,
2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och
2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi ser positivt på landsbygdens möjligheter. Samtidigt kan man inte blunda för de stora utmaningar som finns, inte minst vad gäller avfolkning och ofrivillig urbanisering. Omkring en tredjedel av Sveriges befolkning bor på landsbygden. De möjliggör en stark handelsbalans för Sverige genom sitt värv inom t.ex. skogs-, gruv- och metallindustrierna. För befolkningen på landsbygden skulle en ökad turism ha en positiv inverkan på såväl sysselsättning som förutsättningarna att kunna bo kvar och fortsätta verka i sitt närområde. Detta skulle också motverka ett ensidigt och sårbart näringsliv genom att arbetsmarknaden skulle bli mer differentierad. God infrastruktur vad gäller såväl fysiska transporter som snabb och stabil internetuppkoppling är vidare viktiga förutsättningar för regional tillväxt.

I enlighet med det som anförs i motion 2019/20:367 (SD) anser vi att staten bör ha en aktiv roll vad gäller att främja förutsättningarna för regional tillväxt samtidigt som det kan finnas ett ömsesidigt positivt samspel mellan det offentliga och det privata. Utmaningen, anser vi, ligger i att få en ökad tillväxt i hela landet. Skapandet av en uthållig och bärkraftig tillväxt fordrar teknologiska landvinningar.

En viktig förutsättning för att både företag och medborgare ska ha möjlighet att verka i hela Sverige är tillgången till såväl privat som offentlig service. Målsättningen för den politik vi förordar är att skapa förutsättningar för en kraftig men hållbar tillväxt för företag och medborgare som väljer att bo och verka i landets glesbefolkade regioner på liknande villkor som i landets övriga, mer tätbefolkade regioner. I Sveriges mest glesbefolkade delar saknas möjlighet och kundunderlag att ha både ett postkontor, ett apotek och en matbutik. Ännu större samordning av offentliga och privata tjänster än den vi ser i dag kan därmed vara en väg att gå. En lokal matbutiks överlevnad kan vara direkt avgörande för att kunna tillhandahålla offentlig service såsom medicin- och postpaketutlämning. Vi menar därför att en sådan samordning även gynnar möjligheten att bedriva privat service. Det som vi här har anfört om hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner anser vi att riksdagen bör ge regeringen till känna som sin mening.

Vidare vill vi i detta sammanhang även lyfta de problem som vi ser med transportbidraget. Transportbidraget är ett regionalpolitiskt stöd och omfattar stödområdet Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län. Stödet ska kompensera för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd samt stimulera till höjd förädlingsgrad inom stödområdets näringsliv. Stödet har dock under vissa år haft ett större anslag än vad som har behövts

för att täcka de ansökningar som har kommit in. Enligt Tillväxtverket finns det olika delförklaringar till att allt färre söker detta bidrag. Det beror bl.a. på att företag flyttar eller lägger ned och att det finns företag som inte är medvetna om att de kan ansöka om stödet. I den mån företag inom stödområdet flyttar söderut inom Sverige menar vi att det är en tydlig indikation på att transportbidraget inte fullt ut fyller sitt syfte och kan betraktas som för lågt. Vi ställer oss därför bakom det som anförs i motion 2019/20:367 (SD) om att Tillväxtverket behöver öka informationsspridningen till näringslivet inom de berörda stödområdena om möjligheterna att få transportbidraget. Även detta anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

Sammanfattningsvis tillstyrker vi motion 2019/20:367 (SD) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

10. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (C)

av Peter Helander (C) och Per Schöldberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 26 och

2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 25 och 40 samt avslår motionerna

2019/20:367 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 4,

2019/20:1192 av Fredrik Lundh Sammeli (S),

2019/20:1262 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,

2019/20:1424 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S),

2019/20:1760 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2019/20:1885 av Saila Quicklund (M),

2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4,

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17,

2019/20:2194 av Lotta Finstorp (M),

2019/20:2311 av Johan Andersson m.fl. (S),

2019/20:2542 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,

2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,

2019/20:2979 av Edward Riedl (M),

2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och

2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Sveriges välstånd har bokstavligen vuxit fram ur den svenska myllan. Det är människorna som levt och verkat här som gjort det möjligt. Hårt slit på gården och fabriksgolvet, i skogar och gruvor, bakom oxar och datorskärmar. Alla delar av landet har bidragit till att Sverige blivit ett av världens mest välmående länder. Ska Sverige fortsätta att vara det måste människor i hela landet ha möjlighet att bidra också i framtiden. Människors förutsättningar att leva, jobba och förverkliga sina drömmar i hela landet är således en fråga om Sveriges framtid.

De människor som lever i Sverige bor i byar, orter och städer med starkt skiftande förutsättningar. Från bultande storstadspuls till skogsbygder där tystnaden är så påtaglig att den hörs. Däremellan stadsnära jordbruksbygder, fiskelägen, bruksorter och småföretagartäta tillväxtkommuner.

Sverige har många landsbygder. Alla med sina utmaningar och möjligheter. Alla med lika stor rätt att utvecklas och blomstra utifrån sina förutsättningar. Det är de människor som bor där som kan få det att hända. Politikens uppgift är att ge dem friheten att lyckas. När politiska beslut fattas bör hänsyn tas till hur landsbygderna påverkas. Vi förordar därför i enlighet med det som anförs i motion 2019/20:3106 (C) att politiska beslut landsbygdssäkras, vilket i praktiken innebär att det bör genomföras konsekvensbeskrivningar, liksom de som genomförs kopplat till påverkan på miljö och jämställdhet i samband med det politiska beslutsfattandet. Denna landsbygdssäkring genom konsekvensbeskrivningar i beslutsfattandet bör genomföras såväl nationellt som regionalt och kommunalt.

Vi förordar vidare, i likhet med vad som föreslås i motion 2019/20:3251 (C), att regeringen ska vidta åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i svenska företag och att regeringen ska se över hur det regionala ansvaret hos myndigheter kan tydliggöras och stärkas. Sådana åtgärder behövs för att främja företagsetablering, skapa fler jobb och stärka konkurrenskraften i hela landet.

Därmed tillstyrker vi motionerna 2019/20:3106 (C) och 2019/20:3251 (C) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

11. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24 och

2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och avslår motionerna
2019/20:367 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 4,
2019/20:1192 av Fredrik Lundh Sammeli (S),
2019/20:1262 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,
2019/20:1424 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S),
2019/20:1760 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
2019/20:1885 av Saila Quicklund (M),
2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4,
2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17,
2019/20:2194 av Lotta Finstorp (M),
2019/20:2311 av Johan Andersson m.fl. (S),
2019/20:2542 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,
2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,
2019/20:2979 av Edward Riedl (M),
2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 26,
2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 25 och 40 samt
2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Den sociala ekonomin bidrar till samhällets utveckling på en rad sätt. Den ger förutsättningar för och skolning i demokratiskt beslutsfattande. Den främjar demokratiska värderingar och stärker därmed det sociala kapitalet lokalt och regionalt. Dess verksamheter bidrar även till kvaliteten i det regionala utvecklingsarbetet. Den sociala ekonomin bidrar också till privata initiativ och entreprenörskap och uppmärksammar, engagerar och stärker grupper som inte sällan står i utkanten av samhället. I Sverige har olika typer av föreningar, folkrörelser, frivilligorganisationer, lokala grupper m.fl. länge spelat en viktig roll för att skapa sammanhållning och identitet både lokalt och regionalt. Ett samhälle som är byggt på tillit mellan människor, där föreningar växer och ideella krafter samlas är något som bör eftersträvas. Detta bidrar till en hållbar samhällsutveckling för en större mångfald, jämställdhet, god miljö och näringsverksamheter. I enlighet med vad som framförs i motion 2019/20:3334 (KD) anser jag att riksdagen bör tillkännage för regeringen att alla regioner i landet behöver arbeta för den sociala ekonomins utveckling ur ett strategiskt perspektiv.

Jag anser vidare att Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger för att kompensera olika produktcenter för de högre krav som Sverige ställer i förhållande till vad gemenskapslagstiftningen kräver. Liksom anförs i motion 2019/20:2760 (KD) menar jag att hanteringen av EU-stöden behöver effektiviseras och bl.a. ta hänsyn till de naturgivna olikheter som finns i olika delar av Sverige. Jag anser därför i likhet med det som anförs i motionen att riksdagen bör tillkännage för regeringen att

stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå.

Sammanfattningsvis tillstyrks nämnda motioner i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

12. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 5 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17 och
2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 och
avslår motionerna
2019/20:367 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 4,
2019/20:1192 av Fredrik Lundh Sammeli (S),
2019/20:1262 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,
2019/20:1424 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),
2019/20:1760 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
2019/20:1885 av Saila Quicklund (M),
2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4,
2019/20:2194 av Lotta Finstorp (M),
2019/20:2311 av Johan Andersson m.fl. (S),
2019/20:2542 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,
2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,
2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,
2019/20:2979 av Edward Riedl (M),
2019/20:3106 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 26,
2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 25 och 40 samt
2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

Jag anser att det ska vara möjligt att bo och arbeta i hela Sverige och samtidigt ha tillgång till en grundläggande samhällsservice. Det handlar om att det finns förutsättningar att kunna driva företag, utbilda sig och ha tillgång till fungerande infrastruktur. Alla ska kunna leva och bo i Sverige där de vill.

Globaliseringen leder till samhällsförändringar som får olika genomslag i olika delar av Sverige. Urbanisering bygger i grunden på människors fria val, något jag försvarar. Samtidigt finns utmaningar med skillnader mellan å ena

sidan städer med en starkt växande privat tjänstesektor och å andra sidan områden med en hög sårbarhet och lokala utmaningar.

Utgångspunkten för mig som är liberal är värmandet om människors makt över sin egen situation och möjlighet att skapa sin egen framtid. En liberal politik för hela Sverige strävar efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätort att göra det.

I enlighet med vad som anförs i motion 2019/20:3358 (L) vill jag att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. För att möjliggöra service på landsbygden behövs flexibla lösningar och samarbeten mellan olika aktörer. Det finns även ett behov av visst statligt stöd. Det är företagande och ekonomisk utveckling som är grunden för ett lands välstånd. Därför måste människor och företag över hela landet ges möjligheter att växa och utvecklas. Jag menar att det behövs riktade åtgärder, men också generella insatser för att fler företag ska kunna växa och anställa i hela Sverige. Ett generellt förbättrat företagsklimat med sänkta skatter och mindre byråkrati gynnar alla företag, men inte minst företagen i glesbygd. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och ett förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser.

En utveckling i hela landet förutsätter också en fungerande bostadspolitik och en väl utbyggd kommersiell såväl som offentlig samhällsservice för att en region ska vara attraktiv och locka till sig arbetskraft. Jag menar att det är viktigt att på olika sätt främja möjligheten att bo, leva och driva företag i hela landet och att riksdagen.

Jag vill även att EU:s regionalpolitik moderniseras. Skattepengar inom EU måste användas mer effektivt och på platser där det behövs mest och samtidigt kräva en motprestation. Hela unionen gynnas av om alla delar av EU växer ekonomiskt och därför måste de ekonomiska bidragen i större utsträckning gå till investeringar i de fattigaste länderna inom unionen. Jag anser att stöd från EU:s olika fonder som går till medlemsländer på nationell nivå behöver minska, men att mer av det stöd som kvarstår ska gå direkt till den regionala eller lokala nivån. Det ska även kunna vara möjligt att ge EU-stöd direkt till organisationer verksamma i civilsamhället, som driver projekt i linje med målen för fonderna. Jag förordar därför att stödet från EU:s olika strukturfonder bör riktas mot projekt med ett tydligt europeiskt mervärde så som t.ex. gränsöverskridande infrastruktur.

Sammanfattningsvis tillstyrker jag därmed motionerna 2019/20:2055 (L) och 2019/20:3358 (L) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:170 av Magnus Ek (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en utvecklingsstrategi med syfte att värna Vättern och utveckla Vätterbygden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:367 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om transportbidrag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lanthandlare och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de statliga bolagen bör se över sin modell för hur ombuden i glesbygd ersätts och återkomma med ett förslag på höjd ersättning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en reglerad bygdepeng för vindkraften och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:598 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:644 av Adnan Dibrani (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga omlokalisering av myndigheter till Halland och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:706 av Mats Nordberg och Staffan Eklöf (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återföra mer av statens intäkter från vattenkraften till de regioner som producerar den och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:733 av Jörgen Hellman m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av insatser för att stärka arbetsmarknaden i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:883 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om vissa omlokaliserade myndigheter ska få ett speciellt ansvar för att främja regionala forsknings- och utvecklingsmiljöer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:920 av Maria Strömkvist och Roza Güclü Hedin (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att föreslå Säfsnäs gamla socken (del av Ludvika kommun) och Rättvik till stödområde A och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1172 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som gör det möjligt för gles- och landsbygds länen att behålla mer av värdet av det som producerats i de egna geografiska regionerna och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1181 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter både bör utlokaliseras från storstäder till övriga landet och att också befintliga och välfungerande kontor ges förutsättningar att vara kvar och utvecklas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:1192 av Fredrik Lundh Sammeli (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över statens regionalpolitiska ansvar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1202 av Isak From och Björn Wiechel (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att undersöka hur kombinationstjänster på landsbygden kan öka och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1250 av Heléne Björklund och Magnus Manhammar (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga omlokalisering av myndigheter till Blekinge och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1262 av Isak From m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om industrins regionala betydelse och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1352 av Jörgen Berglund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lokaliseringen av statliga företag och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1353 av Jörgen Berglund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i fråga om koncessionsavgifter och koncessionskraft och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1403 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att omlokalisera statliga myndigheter och beakta län med låg lokaliseringkvot och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1424 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en regionalpolitik som ger människor förutsättningar att kunna bo och leva i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1561 av Jan R Andersson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur informationen om och koordineringen av landsbygdsstöd till kommersiell service på landsbygden kan förbättras och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1744 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra en klimatsmart Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1755 av Per Åsling (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett system för vattenkraftsåterbäring ska utarbetas samt att ekonomiska resurser ska stanna i regioner och kommuner där värdena skapas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ny- och omlokalisering av myndigheter bör förläggas till länet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid införande av Landsbygdskommitténs förslag om nya stödområdesgränser inkludera hela Jämtlands län exklusive centralorterna Östersund och Frösön och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1760 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att under en provperiod inrätta ekonomiska frizoner för företag i ett visst antal utpekade områden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1772 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda kommuner och regioner ska få behålla en rättmätig del av vind- och vattenkraftens värden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1792 av Per Åsling och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lokalisering av statliga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1794 av Per Åsling och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av förutsättningarna för att inrätta en servicegaranti i hela landet som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1881 av Sailsa Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur medel från vattenkraftsproduktionen kan komma de kommuner och regioner där produktionen sker till del och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1883 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta fastighetsskatten på vindkraftsanläggningar tillfalla kommunerna och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1885 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1953 av Robert Hannah (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att nya myndigheter placeras i en annan storstadsregion än Stockholm i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bo, leva och verka på den skånska landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetstillfällena på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kostnadsdrivande lagar, skatter och regler för skånsk konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gränsöverskridande infrastruktur i EU och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2081 av Maria Nilsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Göteborg och Västra Götalandsregionen till en testbädd för AI och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2099 av Mikael Dahlqvist (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda förutsättningarna för statlig verksamhet i Sveriges alla kommuner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2194 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras av hur de statliga regionala utvecklingsmedlen fördelas mellan länen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2311 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av förutsättningarna för arbetstillfällena på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2337 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stötta serviceutvecklingen hos lanthandlare i gles- och landsbygd och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2339 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till att införa vindregleringsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2542 av Cecilia Widegren (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se företagandets villkor och förutsättningar som grunden för tillväxt i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2568 av Mats Green (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av Royalties for Regions vid vattenkraftsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2614 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera om Norrbotten skulle kunna vara ett försöksområde kring minskad och förändrad plastanvändning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av att stärka den svenska testverksamheten samt utveckla en internationell testplattform med Norrbotten som utgångspunkt och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2645 av Lars Püss m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att placera statliga myndigheter i Halland och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2676 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd för bibehållen service på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förenklingsuppdrag för att leva på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2979 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ekonomiska frizoner i glesbygdsområden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheters service gentemot människor och företag bör förbättras genom att fler främjandeuppdrag formuleras och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga jobb i första hand bör omlokaliseras till Sveriges landsbygd snarare än regionala tillväxtcentrum och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om landsbygdssäkring av politiska beslut och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3112 av Per Åsling (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över olika åtgärder för att förbättra förutsättningarna för människor och företag att växa och utvecklas i Jämtlands län och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jämtlands län bör utses till ett försökslän för att genomföra frihetsreformer enligt motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3251 av Emil Källström m.fl. (C):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur det regionala ansvaret hos myndigheter kan tydliggöras och stärkas och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i svenska företag och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid en större översyn av skattesystemet utreda hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3334 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra samverkan mellan offentliga aktörer och marknadsaktörer för att nå god både offentlig och kommersiell service och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla regioner i landet ska arbeta strategiskt med utveckling av den sociala ekonomin och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja möjligheten att bo, leva och driva företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden om utvecklingen i vissa län och regioner

Län eller region	Motion	Föreslagen åtgärd
Halland	2019/20:644 (S)	Överväga omlokalisering av myndigheter till Halland
Västsvrige	2019/20:733 (S)	Insatser för att stärka arbetsmarknaden i Västsvrige
Dalarna	2019/20:920 (S)	Se över möjligheten att föreslå Säfsnäs gamla socken (del av Ludvika kommun) och Rättvik till stödområde A
Blekinge	2019/20:1250 (S)	Överväga omlokalisering av myndigheter till Blekinge
Norrbottn	2019/20:2614 (S) yrkande 2	Analysera om Norrbotten skulle kunna vara ett försöksområde för minskad och förändrad plastanvändning
Norrbottn	2019/20:2614 (S) yrkande 3	Stärka den svenska testverksamheten samt utveckla en internationell testplattform med Norrbotten som utgångspunkt
Skåne	2019/20:2026 (M) yrkande 3	Underlätta för att bo, leva och verka på den skånska landsbygden
Skåne	2019/20:2026 (M) yrkande 5	Se över kostnadsdrivande lagar, skatter och regler för skånsk konkurrenskraft
Halland	2019/20:2645 (M)	Placera statliga myndigheter i Halland
Vättern och Vätterbygden	2019/20:170 (C)	Utreda förutsättningarna för en utvecklingsstrategi med syfte att värna Vättern och utveckla Vätterbygden
Stockholmsregionen	2019/20:1744 (C)	Möjliggöra en klimatsmart Stockholmsregion
Jämtlands län	2019/20:1755 (C) yrkande 2	Ny- och omlokalisering av myndigheter bör förläggas till Jämtlands län
Jämtlands län	2019/20:1755 (C) yrkande 6	Vid införande av Landsbygdskommitténs förslag om nya stödområdesgränser inkludera hela Jämtlands län exklusive centralorterna Östersund och Frösön
Jämtlands län	2019/20:3112 (C) yrkande 1	Se över olika åtgärder för att förbättra förutsättningarna för människor och företag att växa och utvecklas i Jämtlands län
Jämtlands län	2019/20:3112 (C) yrkande 2	Jämtlands län bör utses till ett försökslän för att genomföra frihetsreformer enligt motionens intentioner
Göteborg och Västra Götalandsregionen	2019/20:2081 (L)	Göra Göteborg och Västra Götalandsregionen till en testbädd för AI